

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

БРОЙ 180, Година ХХIII
май-юни 2015
Цена 1,00 лв.

ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

Основан от Д.Б.Митов и списван от него
от 1928 г. до 1944 г. в София

KAT № 430 ISSN 1310 - 7917

24 МАЙ - ДЕН НА СЛАВЯНСКАТА ПИСМЕНОСТ

По случай 130-годишнината
от рождението на Николай ЛИЛИЕВ

Община Стара Загора
Народно читалище "Николай Лилиев"
Тракийски университет
Фондация "КОСМОС - Димитър Брацов"
и Консорциум "КОТА"
обявяват ВТОРИ НАЦИОНАЛЕН ЛИТЕРАТУРЕН
КОНКУРС "НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ"
Конкурсът е анонимен,
без възрастови ограничения, на свободна тема.
Авторите участват с до ТРИ непубликувани
стихотворения,

които се изпращат най-късно до 1 юни 2015 година
на електронен адрес: ptici_liliev@abv.bg

Писмата трябва да съдържат два файла:

единият - със стихотворенията,
а другият - с личните данни на участника.
Ще бъдат присъдени следните награди:

Първа награда - 300 лева

Втора награда - две по 200 лева

Трета награда - три по 100 лева

Победителите ще бъдат обявени на 12 юни 2015 г. - петък,
от 18 ч. в Регионална библиотека «Захарий Княжески» - Ст.Загора.

Резултатите ще бъдат публикувани в сп. «Птици в нощта»

и вестниците «Литературен глас» и «Словото днес»,

както и в електронни сайтове.

Уважаеми творци
и дейци на културата,
образованието и науката,
скъпи учители, ученици,
студенти и съграждани,

На 24-ти май всички българи,
във всяко кътче на света,
честват своя уникатен празник -

празникът на буквите, на българския дух, на българската просвета
и култура. На този ден празнуваме духовното извисяване и стремежа
към знание, усъвършенстване и градивно творчество.

България може да е малка, но е давала и продължава да дава много
на световната култура и познание! Делото на Светите братя Кирил и
Методий е част от световното и европейско културно богатство и в ден
като днешния се чувстваме горди и удовлетворени, че „и ний сме дали
нещо на света“.

Поздравявам преподавателите, студентите и служителите на Тракий-
ския университет по повод 20-годишния юбилей от основаването на
старозагорската Алма матер!

Нека да ни е честит най-светлият български празник!

Живко ТОДОРОВ

КМЕТ НА ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА

АБВ

Уважаеми
старозагорци,
Най-сърдечно
Ви
поздравявам
по случай
24 май - Празник на
българската просвета,
култура
и писменост!

Светите братя Кирил и Методий са ни дали най-важното
за човешкото развитие – писменост! Чрез нея ние помним
миналото, развиваме се в настоящето и гледаме към свет-
лото бъдеще! Делото на равноапостолите е с историческа
значимост за просперитета на народа ни!

Казват, че най-строгият учител е животът, но най-
мъдрият е книгата! Пазете българското
слово, българската писменост и нека ми-
слите Ви бъдат устремени, а духът жив!

Честит празник!

ЕМИЛ ХРИСТОВ,
Председател на Общински съвет
Стара Загора

Виктория КАТРАНОВА

*Със укор гледат Кирил и Методий –
как въгъла запратихме духовността.
Към светли бъдници не води
за съжаление реалността.*

*И розовите очила да сложа –
животът няма да се промени.
Бездуховността е днес на мода
и тя напълно ще ни заличи...*

*Със укор гледат тези свети Братя.
От тъмни личности до гуша ми дойде.
През вечността писмо ще им изпратя
да възкресят славянското А, Б.*

РЕЗУЛТАТИ **ОТ НАЦИОНАЛНИЯ ЛИ- ТЕРАТУРЕН КОНКУРС НА ИМЕТО НА ПЕНЧО СЛА- ВЕЙКОВ 2015 Г.**

На 23 април 2015 г. в салона на НЧ “Пенчо Славейков-1921” жури в състав: Надя Попова, Петя Цолова, Благовеста Касабова и Георги Николов, в присъствието на сърбетаря на НЧ “Пенчо П. Славейков 1921” Тина Драмбозова, обяви резултатите от Конкурса.

Първа награда се присъжда на **Йордан АТАНАСОВ** от Стара Загора, втора награда се присъжда на Стефан Жечев от Шабла, трета - на Даниела Йорданова от Севлиево. Петима печелят Наградата на читалището: Анита Коларова от Русе, Стефан Моллов от Плевен, Димитър Петров от Разград, Виолета Станиславова от София, Валентина Атанасова от Плевен.

ПРЕМИЕРА

Снимка от премиерата (18 май 2015) на Драматичен театър “Гео Милев” - **“ИВАНОВ”** от **Антон Павлович Чехов** с участието на Иван Ласкин (Иванов, Николай Алексеевич), Светла Тодорова (Анна Петровна - негова жена), Ивалин Димитров (Шебелски, граф, негов вуйчо), Христофор Недков (Лебедев, председател на земската управа), Елена Азалова (Зинаида Свищина - жена на Лебедев), Саша, тяхна дъщеря (Светослава Иванова) и други. Режисьор Стефан Спасов, художник - Теодора Лазарова.

ТВОРЧЕСКА ЛАБОРАТОРИЯ

prof. Румен СТОЯНОВ

ЗА ДУМИТЕ И КРУШИТЕ

(На гости у Блага Димитрова - с цел да разбера ковачницата нейна за нови думи)

Кога чрез преводи срамежливо почвах да навлизам в словотворчеството, у нас то беше твърде недолюбвано. С право: щом измислиш нови думи, току виж заизмисляш нови идеи (език и мислене са неразрывно свързани) и ето я белята, нови идеи по-трудно биват партитично озапявани. Затуй неписаната презастраховка повеляваше да си ги нямаме тия с новици, чунким класиците на марксизмо-ленинизма думичета са измисляли, кой си ти бе, алланкоул, та да ковеш словеса, основоположниците на животоспасителното учение не са го вършили, че ти ли? А и до словотворчества ли ни е, главата ми пушки как да произвеждаме повече, по-евтино и по-качество, та да разгромим напълно и окончателно загниващия капитализъм, а тоя ръгнал думички и думиченца, каже, да изобретява, седи грей се, има кой да мисли за всичко, чети конгресните решения.

И така, с цел да бъде съхранявана идеината здравословност на трудещите се маси (бачкатори) и столове (интелигенти), словотворчеството го никакво нямаше. Но аз слова поизмислюах и бая самотен чувствах се в това съмнително поприще. Минаваха години, заедно с тях трупа се и ония ми писмени чада, изпитвах нужда от некого да приказвам досежно тях.

По ония времена с трън да завъртиш из отечествената реч, нова дума не мож докачи, в туй отношение имаше голямо нямане. А исках с некого да споделям кое-що за словотворческите мои напъни. Смятам, че не греша, тогава двамина прегреваша сърдечно отчетливо в словотворчеството: Валери Петров и Блага Димитрова.

НОВИ КНИГИ

ПОЕТИ 2014, **Антология**, Издателство “Български писател”, С., 2015.

Не се измили, патили. **Трендафил ВАСИЛЕВ**, приказка, изд. “Българска книжница”, 2015.

Жената като естетика, поезия, **Николай ДОЙНОВ**, ИК “ПАН”, 2014.

Конят си знае пътя, **Галина ГАНОВА**, разкази, изд. “Български писател”, 2014.

Боби Блажения и Другия американец, **Емил АНДРЕЕВ**, разкази и повести, ИК “Хермес”, 2015.

Интензивно отделение, поезия, **Георги ДРАМБОЗОВ**, изд. “Калисто-М”, 2015.

Звезден кръстопът, лирика, **Павлина СТАМЕНОВА**, изд. “Пропелер”, 2014.

Летопис на клисавото време, **Румен СТОЯНОВ**, ИК “ВИДЖИ - Виктор Гуцев”, 2015.

ХУДОЖНИКЪТ И НЕГОВАТА ПРОЛЕТ

Дона АЛЕКСАНДЪР

Художникът живееше сам в една опушена малка мансарда на един краен квартал на града, където циганите по цял ден обикаляха кофите за боклук с мършавите си псета, а по-заможните с талигите, впрегнати в дръгливи, болни кончета викаха: изкупвам желязоооо, стари перални и печкиии...

От прозореца на мансардата се виждаше целия квартал - сив, безличен и скучен като повечето му обитатели. В тази мансарда художникът рисуваше, това беше неговият дом и неговото ателие, неговият рисуван, самотен свят между бойте, четките и книгите.

Привечер отиваше в близкото кафене, да се види с приятели, или се разхождаше извън града, покрай един канал, където все пак се бяха спасили от сечнякое и друго дърво и въздухът беше по-проходен.

Една привечер, излизайки отново покрай канала, срещна една млада жена, която, преметнала през рамо ленена торба, събираща нападали диви кестени, той ѝ се усмихна и я заговори, тя отвърна на усмивката му и така се запознаха. А когато разбра, че той е толкова сам, почти толкова, колкото няя, отиде да живее при него.

И самотата избяга, за да дойде любовта. В нея художникът видя пролетта, която толкова искаше да нарисува, а все не успяваше. В погледа ѝ имаше толкова много сълзице, което сякаш го заслепяваше, най-после беше намерил истинския модел на мечтаната картина.

художник: **Антон ГЮКОВ**

Рисуваше я, а тя дори не му позираше, защото за него тя беше истинската първа и последна пролет в неговия есенен живот. Смехът ѝ огласяше целия потънал в прах, паяжини и бои таван. Светлината и блясъкът в очите ѝ озаряваха всичко наоколо, разпилените ѝ руси къдици, покрили голото ѝ тяло, напътилите като розов цвят гърди – всичко в нея омайващо художника. Рисуваше я, обладаваше я, а тя - млада и неукротима, се потапяше в неговия мъжки свят, добра и весела, намерила в него своя покровител и приятел.

И навсярно още много дълго щеше да бъде така, ако не беше дошъл страхът.

Художникът започна да си мисли, че все някой ден тя ще срещне някой друг, в когото ще се влюби и ще си отиде, беше толкова млада, а той - вече стар. Когато отиваха на изложба, на театър, на гости или концерт, той все бързаше да се приберат, от страх да не откраднат неговата пролет. Страхът постепенно така го завладя, че престана да се радва на своето щастие. От ревност се озлоби към нея, към нейната красота и младост, дори престана да я рисува. Искаше да я заключи в своята мансарда и никой, никога да не я вижда. Искаше да я запази само за себе си, ревнуваше я дори от погледите на другите.

Не искаше и не можеше да разбере, че ако заключиш една пролет, ако посадиш едно цвете в саксия, без светлина, сълзице и любов, то умира. И наистина тя вехнеше. Очите и косите ѝ загубиха блясъка си. Усмивката ѝ помръкна, розовината на лицето ѝ изчезна.

СТИХОВЕ, НАПИСАНИ В УНЕС

Не знам защо, но знам със сигурност къде започват и къде свършват поетичните интонации на любовната лирика. Струва ми се, че първо би следвало да се очертаят диапазоните, на понятията лирика и любов. Любовта в дълбоката си същност е най-възвишена лирика. За съжаление, не са много хората, които могат със собствени думи да разкрият своите чувства и затова прилагат към стиховете на истинските поети. Второто обстоятелство за наличието на синхрон между любов и поезия е съвсем субективно. То е описателна характеристика на самия поет. В случая този поет е Петя Цолова, а обект - книгата ѝ „77 любовни писма до поискване“.

В днешно време епистоларната литература брутално е изместена от наличието на социални мрежи, които имат своето място в нашия живот, но понякога така изкривяват не само действителността, но и битието ни, че сериозни на вид хора се превръщат сякаш в подобия на тийнейджъри, които разбират от всичко, смятат себе си за център на света и искат да налагат мнението си над възможно най-голям брой хора. Нека това да не се разбира като ретрограден поплак за отминалото „старо време“, но любовната лирика затова е интимна, защото е предназначена най-вече и преди всичко за обекта на общта, който в нормалното си проявление трябва да бъде един човек. Може би затова тази нова стихосбирка на талантливата поетеса Петя Цолова ми звучи не сентиментално, а напротив – трогателно и необходимо. Трогателно, защото думите в книгата приличат на тънка тъкан от най-нежна пеперудена коприна, зашеметяваща с цветовото си многообразие и топлотата на сътивния допир с нея.

И за пример ще дам почти произволно по-сочено от мен стихотворение:

Ти, който и да си, аз още вярвам в теб.
Достигна ли те, бряг едничък, жива,
за нищично не питай, протегни
към мен ръка със нежност мълчалива.
За нищо ти не питай. Знаеш как
от обич нечия човек се ражда.

Ти като Бог с един дъх ме създай
или пък като смъртен бавно ме изграждай,
но в миг върховен или ден след ден
ме събери от всичките отломки — цяла!
Ти сътвори ме — истинската мен —
да светя, както съм мечтала!

Петя Цолова изгражда композиционно тази своя стихотворна книга с предназначението да достигне до всеки, който е съхранил сътивата си за нежност и откровение. Не случайно първото стихотворение е наречено „Любов“ и в него авторката дава множество определения на може би най-неопределената дума в човешкия говор. Според нея любовта е „беззащитна страсть“ и „милост бездълънна“, „сладка игра и смях“ и „приятелство мълчаливо до гроб“, „светъл размах“ и „битка без милост“. Човек е благодарен, че е срешинал или преживял любовта, но най-страшното наказание е отсъствието на любов, което е по-страшно от пустиня и дори грях към живота и към Вселената. А в „Отсъствие“ поетесата ще признае, че „всяка гълтка въздух е тъга“, когато го няма любимият и когато е приключило времето на споделената обич, равнозначна на споделено щастие.

Дарбата на Петя Цолова да рисува състояния на душата, когато е най-наранима, най-крехка и чувствена, е високо нейно достояние. Дори завоевание, защото поетесата не е навлязла в описание на конкретния детайл, на чисто субективната трактовка и динамика, а дава простор за фантазията на читателя да се отъждестви с нейните чувства и копнежи, с нейните терзания и разочарования. Поетиката на Петя Цолова е метафорична, многопластова, обагрена цветово, освободена от строгите рамки на хорея или дактила, но в същото време – дисциплинираща и отдалена на онези структуралистични елементи, които освобождават римата от каноните на ритъма и синкопите насичат стиха, като едновременно с това го облагородяват, придават му характеристика на успокоена река, донасяща с пълноводието си не страх, а зрително успокояние; не отчаяние, а път към по-добрата страна на живота.

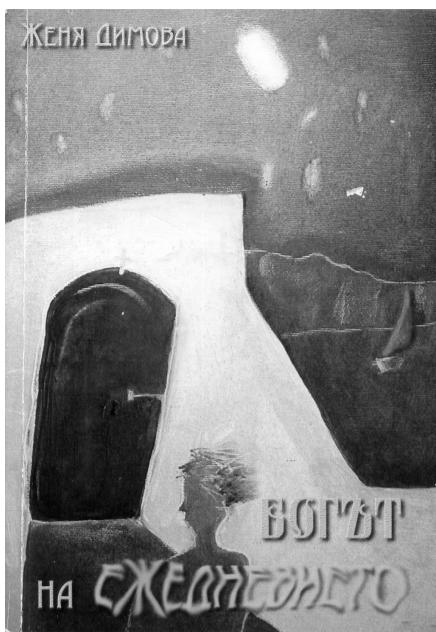
И какво по-хубаво потвърждение на моите думи може да има от великолепното стихотворение „Вечерня“:

Благословена да е тая долина, където
сърцата ни се срещаха незримо.
На мед горчив и земна сила лъхаха
тревите лете,
на луд простор и здраве - снеговете зиме...

Тук любовта е представена в своята пантеистична панорама, а одухотворяването на природата напомня възвищения хилозоизъм, чрез който древните са съединявали видението си с природата така, както дъждът целува напуканите бърни на земята, а тревите помнят стъпките на феи, елфи и полубогове, но най-вече – стъпките на влюбените, които имат призванието да продължат живота. А това означава не друго, а че светът е безкраен и надявам се – вечен....

„77 любовни писма до поискване“ е книга за човечността и нейната най-висша добродетел – любовта. Любовта до поискване и любовта като награда.

Боян АНГЕЛОВ

Женя ДИМОВА

(Книгата е спечелила проект по Програма за Община Казанлък за финансиране на книги на казанлъшки автори и важни за Казанлък издания)

БОГЪТ НА ПРЕЛИТАЩИТЕ ЛЯСТОВИЦИ

Така и не се научих да се боря
за което е важно за мен
като охлюв при неочекван засух
винаги се запечатвам
светът винаги е по-важен
оставям го да сенатична насам-натам
а аз седя под небето с лястовици
в една спокойна и тайна градина
оттеглена
под едно небе
което никога няма
да рецитира стиховете ми
ония които считам за важни
защото са проследили полета, на лястовицата
и бялото й оперение
отразени в зеницата на котата
която сита напуша градината

Лястовиците които съчиниха
една нова небесна религия
радост за тялото радост за духа
и никакви човешки мисли и терзания
помежду
приземявачи едничкия ни живот
в егрека

Цвърчат своите важни химни
Онова което отмина
и което има да идва
е кос полет на мъдра птица
и сянката й върху моята сянка

БОГЪТ НА ПРОЗРАЧНАТА КАПКА НА СЪЩЕСТВУВАНЕТО

Да се бориш със съботата си
все още ревнича към вторника
заради мястото на което той вече седи
и твоето вече отдалечно

Нищо работа – да приемеш
че любовта си е обрала крушите
и останалите плодове Есен е
Време за късане
Една капка усилие е спасението
една капчица вяра
стича се по прозореца
на отминалите ти сияйни
среди петъци и недели

Кое усещане да отпратиш
кое да задържиш кое да оставиш
да виси – зимна дреха на закачалката
а другото дето се заинатява
ляга на възглавницата ти мокри я
спи кротко хвърчи перушина не съмва
и Моля те Господи
отсъди така че да не боли толкова
колкото откъсването на капката от облака
или поне наистина да започне да ни изглежда
не като неизбежност
а като игра кръговратът.

И Големият Замисъл.

БОГЪТ НА ПОЕЗИЯТА

В подредената горница на сърцето

Богът на любовта живее
в състояние на очакване
казват
Богът на приятелството
(да имаш себе си в другия още веднъж)
носи царски венец и нощна шапчица
Богът на щастието внушава умението
да кажеш Имам достатъчно
Богът на близостта пази в куфара си
неща
важни за 5-6 души в света
Богът на ежедневието
една риба люспа блеска на слънцето
всеки път щом погледна сърцето си

напиши това
подпиши го и му сложи дата

а Богът на поезията
зад прозореца отворен
тъй или иначе.

БОГЪТ НА ВСЕКИ ДЕН

Всеки един ден може да се случи
изумлението.
Този започва със слънце. Във вчерашния
вяла дъжд, облаците направиха
бърз пирют над града
и заляха с овации сгорещените улици на
дългия август.

Днес вече мирише на есен.
Небето прилича на стъклено.
Лястовичките се заиграват
с последните си отражения,
източват ги с километри, преди да отрежат
образа си по свое желание.
И цветята играят игри. Денят си играе
с онова, което още не е станало.
Кара ни да се съпротивляваме
или ни направлява по пътя на слънцето.
Хората вдигат глави нагоре,
оставят малките грижи в краката си,
има кой да се погрижи за големите работи.
На тях остава да приберат реколтата,
да извадят костиците от плода,
да сварят сладко или ракия
и да се усмихват от усещането за връзката
между онова, което се случва
всеки един ден с тях
и с всичко наоколо.

Красимир ЗАРКОВ, Птициата Феникс

Криси ЛЮБЕНОВА**ЕДИН-ДВА ПЛЯСЬКА, С ДУШАТА**

Аз зная, имам няколко живота.
Единият е тута, на земята,
където честичко от тичане завоя
не вземах и излитах в храсталака.
Отупвах се набързо. Малко кръпки,
отваряха се мигом във душата.
Но минеше ли време - две-три пълки
разцъфваха. И свирках си нататък.
А другият - ще питате навсянно.
Да, другият е в странните ми ноши...
Не спирам да сънувам и наяве
са "филмите", от пратеника Божи.
И падах, и летях, и стъпвах смело.
Къде не бях, къде ли не се лутах,
а утрините, от нощта поели,
прошепваха ми "днес да е наслуга".
На слуга... Хубаво е сутрин
да се събудиш в топло одеяло
и да потърсиш с поглед жадно
край тебе Красотата - дава Вяра.
За другия живот - "Оттатък" -
ще ви разкажа след като отида.
От там до вас е пътят кратък:
един-два плясъка, с душата.

ЛЕБЕДЪТ

Отдавна лебедът във мен умря.
Погребах го ведно със много близки...
Запазих само белите крила -
да ме издигат, щом пропадна ниско.
Забравям ги. Във тъжните си дни
те свиват се във бялата ми стая,
в сумрака светят ми като преди,
но слепият дали съзира светлината?
Отчайващо блестят, дано до мен
достигне светъл лъч, искрица бяла.
Но в облака на делничния ден
загубват се. И всичко почва отначало...
Дали от скрежа зимен, там отвъд,
той, лебедът ми бял, ще се отърси,
и пак ще приюти на моята гръд
надеждата и белите ѝ пръсти?

ОТ ЛАСКАТА СЕ РАЖДАТ ЧУДЕСА

Звездът небето. Леко се усмихва.
Погалва ме със лъч една звезда.
А теб те няма. Боже, как ми липсва
да сетя на милувката гласа.
Звездите безпощадно са красиви.
Примамват ме и мислят, че така
за тебе ще забравя и щастливо
във сладкия си сън ще се спася.
Но липсата пробожда всяка фибра.
Във всеки звук дочувам твоя глас.
Ела отново. Нежно ме помилвай.
От ласката се раждат чудеса...

**ДА ЗАВИЕМ С ОБИЧ
ТОЗИ КЪШЕЙ ХЛЯБ**

Делим ний синури и ниви,
и къщи, овехтели от дъжда,
сега потънали в коприви,
стопаните им - във пръстта...
Делим, продаваме надежди,
и любовта на нашите деди,
трудата им, техните копнени
за по-добри и светли дни...
И в този миг забравяме, за Бога,
зашо сме тук на този свят.
В душите ни прокрадва се тревога,
но хищна е проклетата парá...
Делим. Продаваме. И гният,
роднинските ни чувства, мрат...
А малко тръбва ни, за да завием
със обич този „къшей хляб“.

Павлина СТАМЕНОВА**КОЙ МЕ ЛЮЛЕЕ?**

Още ме буди плачът на цигулка.
Ех, откъде ли долита?
Няма я никъде синята люлка.
Нейде, в сърцето, е скрита.

Гълхне адажио... зов на пиано.
Нова ли лунна соната?
Бърза будилникът, все тъй припряно.
Кой ще спаси тишината?

Той ли, ревнивецът, не се досеща?
Колко ли време остава?
Да не пропусна ни шанс, нито среща!
Вята ли гона за слава?

Нашето земно понятие "време"
в Космоса даже го няма.
А под скалите спи мъдрото семе.
Как да кълни в празна яма?

С върната свита Щурче и Светулка
и самота се лекува.
Кой ме люлее във сребърна люлка?
Бог само знае... и чува...

Георги РЯПОВ**ВКУС НА ОТЛЕЖАЛО ВИНО**

Вкус тръпчив
на отлежало вино
в устата ми пресъхнала.
Загубих се
от бягане към нещото,
задъхах се
от викане за помощ,
размекнах се
от чувство за вина,
разпаднах се
в безпомощна тъга,
разлюбих се,
преди да заобичам себе си
във тиха самота
и седнах
на крайпътен камък,
от вята
да взема бързина,
от птицата -
крила и порив,
от избора -
най-земна чистота
и детска обич от детето,
протегнало към мен ръка,
което е едничкото спасение
на детското
у моята душа.

НЕВЕСТА

Несретник вечен под Небето,
смеха ми грабна Северняка.
Избра го за жених Сърцето,
а вехне още по Южняка...

Сам, диво цвете ме нарече,
запали свещи - минзухари.
Любов, омраза ли е вече?
И спомен, и мечта попари.

Насън пребродих необоята,
в кошмари се задъхват дните.
Спойрай, Царице на цветята,
венец ми сплела от бодлите!

Преминах с него под венчило,
в сърцето ми догаря клада.
Простих несъбъднатото и било,
горя в десети кръг на Ада.

Дано Душата си опазя,
щом завилнее Снеговея.
Как, Северняко, да те мразя?
С последни сили ще запея.

Не ме погребвай, Ветре, жива!
Самотна с тебе и злочеста,
надежда още ме опива,
на Огъня да съм невеста!

ЩУРЕЦ В КАМПЕЧЕ

Мълчи градът под лунна ласка
и сякаш съм във други век...
Свалил развеселена маска,
приличам аз на друг човек.
Вървя по улици от камък –
безлюдни, тесни, но добри.
Сърцето ми е изоставен замък
и мъка не отскоро го гори.

Един щурец
във камъка пропукан
запя случайно като в ръж
и аз разбрах,
че съм ненужен тука -
четирдесетгодишен мъж.
Един щурец
и колко кратка песен -
един живот...
Камбаните мълчат.

Зашо е тъжна тази късна есен?
В Кампуче славеите спят.
Отивам си, че две очи ме чакат
на прага да застана блед.
Една жена за мене тихо плака,
за влюбения си поет.

10 ноември 1984, Мексико

ЗНАХАРКА

Лекувай ме с билките омайни,
лекувай ме с магии и лъжи,
разкривай всички мои тайни,
да ми олекне, да не ми тежи.
Залъгвай ме със думи сладки,
с чудото на твоя еликсир
и за минути неусетно кратки,
прогонвай демона вампир,
но не забравяй, хубава знахарко,
че устните от билки ще горчат,
ако на тръгване поне за малко
твойте не ми ги подсладят.

ДОН КИХОТ

Ставай, Дон Кихоте, стягай стреме!
Уморих се, докога ще чакам?
Събуди се, Санчо, няма време.
Подкрепи ръката на юнака.

Всички Дулсинеи ви се смеят.
Кой ли друг за тях да се сражава?
Вятърните мелници пустеят,
никой не дели жито от плява.

Бързай, Санчо, докато почива
твоят господар и рицар славен,
изгласи човешки бой коприва
и Земя се гърчи в стон сподавен.

Пак Светът от лудост е обсебен.
Литвай, конче, утрото е близо.
Хайде, Дон Кихоте, вярвам в тебе,
зарази ни с твоя оптимизъм!

ГЛУХАРЧЕТА

В една нощ,
все още не свършила,
на гарата,
все тъй незавършена,
един мъж
безнадеждно и искрено
един влак
посрещаше мислено
с три глухарчета
в ръката си стиснати
за една жена
тъй лекомислена
и нетрайна
като всяка тъга.

Май 1981, Стара Загора

КРАЙ ОГЪНЯ

Студеното усещане на мрака
попива във стаените души,
където равнодушно трака
сърцето ни и бавно се руши.
В камината, доскоро хладна,
безумно лумна пламъкът игриш
и вечерта смиренопадна,
стаила своя порив див.

Очите ни, ръцете, всяка фибра
играят нестинарски танц
и въздухът трепти като колибри
по тялото с примамлив гланц.
На утрото безмълвно стенем
във стаята на четири очи,
Камиината мълчи изпепелена
и нищо не личи.

КРИТИЧЕСКИ СЪРВАЙВъР: ЛИТЕРАТУРА: НАУЧНИ СТАТИИ, РЕЦЕНЗИИ, ОТЗИВИ, ПРЕДСТАВЯНИЯ НА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

Рубриката се поддържа с финансовата подкрепа на Национален фонд „Култура“

ЗАКОДИРАНИТЕ ПОСЛАНИЯ В ХУМОРИСТИЧНО ТВОРЧЕСТВО

Георги СТОЯНОВ - БИГОР

Винаги е любопитно откъде идва даден писател, как се е формирал, друг ли е сред другите, с какво освидетелства влизането си в литературата. В случая имам предвид Атанас ТОНЧЕВ, чието перо е маркирало внушително по обем и разнообразно по жанрове творчество. Голямата му магистрала безспорно е журналистиката, в частност разследващата журналистика. Но онова, върху което умувам сега, е: докъде е междата между стойностната журналистика и стойностното писателство, не се ли преплитат едното и другото, разменяйки несмущаваща названията си? И все пак превесът у него е към автентичното, във факти, лица, във физиономичната изразност. Стойностното, майсторът при Тончев са едно и също. Отстояваните от литератороведи разграничителни тези не са чак толкова убедителни. Разбира се, това мое мнение не означава, че не признавам правото на класификации според спецификата, лексиката, архитектонишите на даден журналистически или писателски вид.

Подобна широкообхватна словесна автономност виждаме и при Атанас Тончев. Той е умелец не само в разследващата журналистика, но умелец и в сферата на художествените ретроспекции на живота. Такъв си е бил през века, в който живяхме, такъв е и сега. Разсивало ни е чедо на столетието, търсещо правдивото, алтернативното чрез своите фейлетони, памфлети и други хумористични форми; вълнувало ни е с бурните пулсации на времето чрез книгите си „Бунтовна кръв“, „Бълхите, които издоха лъва“ и великолепната си монография „Бий, барабанчик!“ за съдбата и творчеството на поета Пеньо Пенев; сближавало ни е с колоси от нашия и европейския духовен елит като Николай Райнов, Жозефин Бейкър, Ив Монтан, Любомир Пипков, академик Калчо Марков, Борис Милев - Огин... чрез своите интер-вюта-портрети в сборника си „Докосване до съкровеното“.

Сега обаче разглеждам творбите на този автор, с които той се показва откъм друг, но не и вън от писателско-журналистическия коловоз. Става реч за експанзия на хumor и художественост в книгите му „Да си имаме уважението“, „Попътни ветрове“ с подсказващо подзаглавие „Със смях и приемех по света“, „Когато боговете се смеят“. „Усмивките на таралежа“.

Добре, че Тончев е насъбрал в отделни книги фейлетони, весели репортажи, забавни пътеписи, лакарии, шарени, на смешки. Нагледност, която ни улеснява да огледаме и това му поприще. Бих казал най-пристрастното, най-ентусиасткото, проговорило то, слава Богу, макар и след десетилетия, от подлистници и вестникарски

колони. Нещо, което много добре е забелязал белетристът Николай Тодоров, оприличавайки Тончевото сладкодумие като „слънчеви пръски от живота“. Или според публициста Кирил Янев, че се е одързостило да ни предложи усмивки, „смях и присмех към човешките недъзи“. Това не е хumor от рода на Ботевото памфлетство, Алеко Константиновия „смях през сълзи“, острата саркастична сатира на Стоян Михайловски, шопско забавните драски и шарки на Елин Пелин, битовите истории на Чудомир, ироничната галантност на Валери Петров, безцеремонно хапещата буфонада на Радой Ралин, ексцентричните импровизации на Васил Цонев. Не пасва даже с меланхолично философствания Мирон Иванов. Сиреч не би му съответствал Мироновският скепсис, твърдейки, че колкото повече опознавал хората, толкова повече обикнал животните. Тончев е твърде витален, твърде бликаещ от жизнерадост, за да се колебае в оптимизма си. Друга е Тончевата нагласа, инак е скроено неговото себе си. Извървялото хипнотично го е тласкало към хumor в своя територия. Предпочитанията, вроденото в него, усмивките му са поздрав на сърцето. Свойственото нему великолудиши клони към наスマшката на ума, осмива автентични хитрини, недодъланости, простотии, простащии, странстващи байганьовци из Прага, Мариански Лазне, Карлови вари, Будапеща, Германия, Киев, далечния Сибир...

Акцентувам върху силно впечатлителата ме антология „Когато боговете се смеят“. Уж не е пряко авторска, уж е съставителска, а честейки я, не ме напуска очевидното авторство. Обусловеното от селекцията, шлифовките, дошлифовките, притурените текстове, направените от него мимоходом преценки на различни творци и техни постъпки, въобще цялостното и съдържание ме обсебва, увлича ме non stop. Удивлява ме внушителният обхват от различия, от другости, от случаи, ситуации или както ги е назовал Милен Гетов, „малки броеници на истината“. Въсъщност този дебелотомник е развлекателен епос, фабулистика с цитати, с чутото-видяното, мозаичности, анекдоти, парадокси, разеяности, остроумия, симпатични тъпотии, щрихи, одумки и злословия, разкриващи откъм майтапчийски ракурс душевност, мисловност. Изтръгната е разно-жанровост, разностилия, шаржове на интелектуалния елит. А как всичко това да не е писателски успех! Да. именно писателски интерпретации с картбланш за пребиваване в нашенския Дом на хumor. Не се ли родее такъв подход с талантливата екранна режисура, при която снимките са на снимача, но авторството на филма е

на постановчика. Енциклопедизъмът на Тончевата книга „Когато боговете се смеят“, както и целокупно развеселящото му творчество, е аргумент, че не сме само племе от прагматизъм, а и на хumor, на духовитост и веселост.

Всичко това ми дава основание да смятам, че що се отнася до изявите на Атанас Тончев в художествените жанрове по време на дългогодишната му журналистическа дейност, то най-голям успех е имал именно в хумористичния жанр и по-специално с фейлетоните си. Затова считам, че е постъпил добре, като ги е събрали и издал в книги. Ще припомня някои от тях: „Да си имаме уважението“, „Магарето Фердо“, „Кръгло сираче“, „Очакване“, „Речеви близнаци“, „Мераклия човек“, „Жената на моя приятел“, „Подходът“, „Димо Казасов и свободата на словото“, „Как загубих длъжността си“, „Съвременен стил“, „Как останах без роднини“...

Ако хвърлим един поглед към сегашната ни журналистика, ще видим, че след промените от 1989 година насам в общи линии тя се придвижи твърде напред. Но като че ли фейлетоните, тъй популярни някога с гастrolите си във вестници и периодики, боксуват, линеят. Може би защото не върват шаги за наркопрестъпници, сводници, еротомани, мутри, мокри поръчки, майкопродавци, разбойничество... Какви ли не криминализации ни отвеждат до бездни и са по-подходящи за раирани костюми или мишени, нежели за писателско осмиване, памфлети и други форми на хумористичния жанр.

Все пак Атанас Тончев не е отбегнал в подбора на героите си и такива типажи. Особено в творбите си с мерена реч от книгата му „Усмивките на таралежа“. И те, както в „Когато боговете се смеят“ са групирани по съдържание и форма: злободневки и задевки, мелодрами в епиграми, силуети във памфлети, персонажи от пейзажа, разни строфи с апострофи и др. В тях има много смях и настроение, но и остра, целенасочена сатира срещу неправдата и коварството, безнравствеността и злодеянията, лицемерието и хамелионството, алчността и властолюбието, грандоманията и парвенющината, духовната нищета и простащината... А в раздела за басните са извлечени много мъдри поуки чрез техните герои-животни.

В заключение не може да не спомена, че от многобройните творби в хумористично-сатиричните книги на Атанас Тончев най-ми допадат искрените му послания, които се подразбират и без менторства. Подкупва прозирно тащото се в тях, закодираната доброта, добронамереност и светообщливост. За всичко това този ведър и талантлив автор заслужава нашите адмирации.

ДЪЛГОЧАКАН УСПЕХ В ПОЛЕТО НА ИЗКУСТВОЗНАНИЕТО

Василен ВАСЕВСКИ

С книги като тази не се срещаме често. Няма да е превувеличено, ако кажа, че тя е събитие не само в полето на изкуствознанието, но и на културата въобще. Думата е за „Страници от картини“ на дългогодишния и неуморен изследовател **Кирил Попов**. Този обемист труд, разположен в 580 страници, ни среща с пъстрата и многообразна картина на българското изобразително изкуство в последните 40 години. Наред с утвърдени имена на класици като Владимир Димитров-Майстора, Васил Стоилов, Борис Ангелушев, Васил Бараков, Златю Бояджиев, Ненко Балкански, Светлин Русев, четем оценъчни статии за изложби на художници от средното и по-младото поколение като Александър Нейков, Валентин Колев, Тома Трифоновски, Андрей Даниел, Стели Грънчаров, Николай Маринов, Александър Телалим и Андрей Янев.

Кирил Попов е автор на многобройни публикации във вестници и списания с литературоведческа, художествено-изобразителна, историческа и социална тематика у нае и в чужбина. Носител е на орден „Кирил и Методий“ и е член на Съюза на учени в България (секция Литература и изобразителни изкуства), издал е книгите „Бездуховността“, „Български народни орнаменти“, „Извори далечни“, „Пражка палитра“, „Стилети“, „Криворечие мое“ и др. Преводач е на литературни произведения от чешки и руски език.

В „Страници от картини“ той подлага на задълбчен анализ произведенията, мотивите, авторския подход на всеки един от представените майстори на четката, като търси и намира проекцията им на фона на глобалните процеси, протичащи в световната култура. Задачата, която Кирил Попов си е поставил, е да запечата всичко онова, по-съществено, случило се в нашето изкуство в края на XX и в началото на XXI век. Тази задача е изпълнена по начин, който ще задоволи и най-взискателното око. Нещо повече - „Страници от картини“ е безценен документ, както за професионалистите, така и за онези, които биха искали да научат повече или просто да се образоват в посока на изобразителното изкуство.

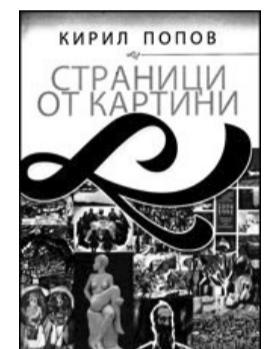
Стилът на Попов е високо ерудиран, езикът му - цветист и аналитичен. По страниците на книгата ще срещнем чести паралели между различни области на изкуството, както и препратки към влияния и стилове от Европа и света.

Кирил Попов е подготвял и живял с тази книга близо 20 години. Сега тя става реалност, благодарение на спомоществователството на частни лица, както и на подкрепата на издателство „Български художник“.

Произведенето е оформено красиво от проф. Буян Филчев и съдържа репродукции на картини от всички представени автори в него. Предговорът е написан от проф. Валентин Колев и проф. Станислав Памукчиев, които добавяйки авторитета си към тази своеобразна арт-библия, я наричат „мащабен и всеотдаен труд, който ще удовлетвори широк читатели, жадни за изкуствоведческа информация“.

Нека поздравим Кирил Попов за търпението и блестящото му дело, увенчано с излизането на „Страници от картини“.

Както и българския читател, комуто предстои да ѝ се наслади.

РОМАН (почти документален!) ЗА НАШЕТО ВРЕМЕ

*“Препълнен миг, ти нямаши измерение!
Разпънат си и цял*

*в обратното броене
на нищото и всичко без смисъл ясен -
време. Безмълвие, безкрайност -
наричам те стена
и бавно те разпадам
на неевклидов свят:
небето е встани, отгоре е земята,
животът се издига,
звездите се топят...
Телата ни, мигът под цветния воал
и Космостът се вижда
почти като на длан.”*

Тази строфа от книгата на **Йордан ГАНЧОВСКИ** „Писма, изпратени по вята” (2001) е могла да стане мото на „романа” „Нощта на десети”. Тъй като носещата конструкция на този роман е времето. Времето във многото му измерения: историческо, политическо, битово-повседневно и лично.

Послесловът на този роман силно смущава не само читателя, но най-вече критика, дори обиграния критик, за какъвто се мисля. Затваряйки последната, всъщност предпоследната страница – последната авторът предвидливо си е оставил за обяснение с читателя, усещаш една горчивина: това ли беше всичко, наистина? Или, казано по-ясно и образно: за какво ги ядохме жабетата? Авторът е изцяло на наша страна. Това го потвърждава стилът му: лирично-сатиричен. Макар да има „лирични” отклонения, като например казаното от Пеко Пилота за поп Герасим:

„Помнеше наизуст всички изповеди на паството си – знаеше, че тук грешници нямаше. Преди четиридесет и четвърта се изповядваха за толкова незначителни истории, че нищо друго не оставаше на попа освен да им дава кураж и да ги успокоява. След Девети изповедите спряха. Идваха престарели бабички да се изповядват за някоя открадната кокошка, я за изпусната дума или клетва...” (с. 136).

И тогава идва реда на оня човек, който така ще натовари отца Герасима с изповедта си, че светиня му започва да се побоява да не би отново да влезе в Белене...

Че е странен този роман, няма две мнения. А и да има, то ще е по посока на неговата странност. На шега пред себе си го нарекох един твърде дълъг фейлетон. Макар в него да има освен публицистични и философски отклонения, да има и порядъчна доза хумор и сатира. Все по

линия на жанровата характерология ще кажа, че книгата на Йордан Ганчовски ни представя живота такъв, какъвто е. Е, с допълнителни литературно-художествени „екстри”; с времето, в неговото модерно разбиране и трактуване. Концентрирано – а всъщност разконцентрирано, доколкото сюжетно-екзистенциалното тук е разположено от битово-повседневното до философско-политическото. И – историческо. Защото авторът не само отскача до недавните войни, до освобождаването на Добруджа от довчерашните приятели и освободители – той отива набързо и до паметника на загиналите войничета от 36 Козлодуйски и 35 Врачански пехотен полк, загинали на 16 септември 1916 пред Добрич „в една от най-великите битки на българската армия, неизучавана във Военната академия и загърбвана от кървави историци” (Истината за тази битка научава от дядо Танко, който им казва, че паметник не може да се мести като покъщнина насам-натам. А и човек забрави ли какво е добро, и доброто го забравя” (с.51))

Така авторът ни подготвя за неща, за които, както изповядва в послеписа, сам се оказва неподготвен (в послеписа авторът признава как идеята му за роман-антитопия отстъпва място на неща, за които въображението му ще бъде надминато от жестоката фантазия на реалността” (с.287).

Някои въпроси, на които съм се опитал да отговоря:

Зашо главно място на действие е клубът на трактористите (какъвто реално едва ли съществува)?

Главен герой все пак е държавата?

Какво внушава с порно-графиката от телевизията в последната 13-та глава?

Впрочем на този въпрос имам свой отговор: Нали си спомняте, че перестройката и всякакви политически фокуси бяха именувани обобщено-метафорически като порнография? Така разбира и клуба на тракториста.

РОМАНЪТ на Ганчовски започва като политически, а свършва като весело порно, а всъщност може да се каже: политическото се префасонира в порно. Така жестоко е подиграно нагаждачеството – проникнало и в най-глухите селски кътчета.

Пренаселената от разнообразен персонаж пародия има няколко опорни точки, една от които е особено продуктивна – „Чичовци”.

„Времето ни е кратко и трябва да действаме с бързината на вята” (с.12) Това не е ли цитат от „Писма, изпратени по вята”? ...

Времето няма врата за връщане. Всички посоки са посока една – зад нас безкрайност – отпред е също. Шумът от вечност е тишина.

Но ето едни страници, които се изкушавам да цитирам изцяло. В тях романът ни връща към самото начало – към подготовката на ония събития от най-новата ни история, които днес сме склонни да отминем или като маловажни, или като голямата лъжа. Авторът обаче не мисли така. Поне от начина, по който тия събития са осветлени – макар и с похватите на пародията и гротеската. Всъщност гротеска няма, има добре очертани и ненатрапчиво осмисленi детайли. Тук е и прекалената вярност към Русия, и нагласяването за смяната на Тодор

Живков – всичко кратко обобщено:

„А започне ли да командва парата, от социализма ни ще остане заешка сянка. Ако ме питаш, идеалите отдавна станаха заешка сянка...” (стр.37)

За мене, като критик от поколението, което независимо от изкушенията на семиологията и структурализма държеше на образната система, беше особено приятно да „засека” още в първото изречение на романа образа като смислово-определяща единица. Това е будилникът, който не само че ще надроби наситното тишината в клуба на трактористите, но и ще тръгне на двете си крачета легко надясно – за да го чуе спящият Вукадин. Авторът, явно, не оставя пушката, висяща на стената по Чеховото знаменито определение, за четвъртото действие: изгърмява веднага! Той веднага ни открива, че ще говори за времето. Времето, надробено на мигове, като пълнеж от събития и съдиби! Веднага откривам и нещо друго: книгата е написана от поет, и то поет-художник. Макар и директен, дори публицистичен в изказа, Йордан Ганчовски не може да скрие своето любопитство на съзерцател.

Оставя, естествено, и за читателя, да се любува на милите родни картички, да се връща до „Чичовци” на Вазов, но и до ония турски архиви, които по някое време стават по-ценни от Панагюрското съкровище... Връщането във времето е винаги обосновано – дори когато ще уточни годината, в която е построена чешмата на Турски кладенец.

...А имената? Те сами по себе си са една ярка характерологична особеност; поначало името, когато не е измислено, носи външение за правдоподобност и реализъм. Този факт не е станал незабелязан и от читателите на английския превод. Според автора, както ми сподели, те са били привлечени и заради това! Вукадин, Къна Глуата, Гъзла, Гунъ Сопола...

„И смъртта, и животът са еднакво неизбежни. Само бързината, с която можем да отидем към смъртта, създава усещане, че тя е по-неизбежна.”

(„Писма, изпратени по вята”)

Накрая не мога да не изкажа и възхищението си – чисто професионално този път! От факта, че

1. Ганчовски пише романа си за 77 дни;

2. Действието, сюжетното време се вмества в 2 часа!

Някога с такова възхищение четох дисертационния труд на един грузински философ – „СЮЖЕТНО И ЕКЗИСТЕНЦИАЛНО ВРЕМЕ“. Там ученият, професор Мераб Мамердашвили, много накратко за подобен труд разясняваше разликата в тия две ВРЕМЕНА. И ето сега, като прочетох обясненията на автора, съжалах, че тия драмати не са се познавали. Не мога да не изтъкна обаче голямата известност на нашия автор извън България. Последните ни задължава да признаем това. Няма да е пресилено да кажа, че ние представяме един световен роман...

Много интересни са ония спирали, с които авторът ни връща към тракийското съкровище – за някои това съкровище се явява мярка за битови „паметници” – за ценности, които превърнат двойно съзнанието, за да го докарат до онай

касета с порно-сюжета, която става естествен финал на един роман, започнал като политически...

Така се превключва едната в другата реалност, а героите остават със зяпали уста, неуспели да осъзнаят докрай онова, което им се случва: смесването на телевизионната, да го кажем виртуалната с реалната действителност е в степен на висш пилотаж. Особено тоя страх от видяното, от това да не ги набедят дори само защото са видяли н е щ о! Това е изключително постижение: гротеската надминава себе си дори като жанр!

А всъщност не съм чел-видял така реалистично да бъде представено падането на Тодор Живков! С всичките му подробности и вълнения! С бързото превръщане и прегрупирване на хора и групи, комично до сълзи:

„добре, Тилоев, докажи, че си народен, а и може активен борец да излезеш – подкани го Пипето и она на момента се съгласи. – кажете каквото трябва да направя? правя го веднага, само кажете! Пипето това и чакаше. Изстреля на един дъх: „Свалий портрета на Живков от стената и ще го държиш като на погребение пред телевизора, а ние ще пуснем порното – и той да гледа, и народа да гледа, и ние да гледаме.“ Цеко Тилоев не чака второ подканяне и откачи портрета на Живков. Подържа го малко на една страна, после го изправи и застана чинно пред телевизора...” (285)

И – заключителната картина, достойна да украси всяка сцена:

„...трябваше да минат втори път покрай клуба. Там вече селският милиционер водеше хорото и държеше портрета на Живков над главата си. Неочакваната и немислимата до преди два часа гледка подсказа на пътниците във волгата само едно – онова, което вече усещаха с кожата си, но мълчаха гузно – техният свят си отиваше. Това усещане измести цялото им инакомислие и несъгласия с дългогодишния им водач. Мисълта за съкровището ги беше напуснала веднага след голямата новина...” (с. 286)

Нещо за езика и наративната техника, сиреч за разказваческото майсторство на Йордан Ганчовски. Мога да употребя един Пушкинов афоризъм: написаното с труд – чете се леко... Не зная доколко трудно е писал своето съчинение авторът, но ако се съди по веселбата, с която са изпълнили страниците, можем да кажем – било е странно вдъхновение. И най-важното – плодотворно.

Константин ЕЛЕНКОВ

Йордан ГАНЧОВСКИ е завършил журналистика в СУ „Климент Охридски“. Автор е на книгите „Зимна сеитба“ (1983), „Нагоре към корена“ (1989), „Каменният кораб“ (САЩ, 2000), „Писма, изпратени по вята“ (САЩ, 2001; 2006).

От 1992 г. живее в САЩ. Главен редактор на издавания на български вестник „Златорог“, а от 2005 и на списание „The Chicagoan & World Reports“. Автор е и на над двеста литературно-критически статии и публицистика. През 2000 и 2001г. е номиниран за поет на годината от Международното сдружение на поетите със седалище в САЩ, а за 2005 е отличен с наградата на редакторите на Международната библиотека за поезия.

ОФИСНА БИБЛИЯ

Сергей МИНАЕВ бърка в раните от кризата, за да създаде новия си хитов роман „РОБ“. Книгата е своеобразно продължение на култовия „Duxless“.

Романът „Duxless“ от години е тотален хит и в България. Сега излиза в превод на български и неговото своеобразно продължение - „РОБ“.

Сергей МИНАЕВ е най-горещото име от 2006 г. насам в днешната руска литература. Той направи изненадващ пробив с дебютния си роман „Duxless“, който го превърна в такава световна знаменитост, че дори „Таймс“ отдели цяла страница за него. Млад мениджър по продажбите в голяма мултинационална компания, той започва да пише „Duxless“, нахвърляйки мислите си върху салфетки в туварски заведения. Книгата излиза в скромен тираж, но се изчерпва за седмица. И всички започват да говорят за нея. Така се разделя бестселърът-феномен, чиито продажби в Русия надхвърляха тези на световни хитове като „Шифърът на Леонардо“.

Успехът му се дължи на това, че Минаев винаги е на гребена на вълната. В „Duxless“ писателят изобличи пороците на новата презадоволена каста. „Media Sapiens“ стана наръчник за пиарите и изкушените от медийни манипулации, а по схемата от книгата бе направен опит да бъде фалирана голяма българска банка. „The Maacks“ показва пък как може днес да бъде манипулиран интимният живот на человека. В „Мразя тази столица!“ писателят зададе въпроса: „Какво стана с мечтите ни?“. Романът му „РОБ“ е за кризата, която разголи както безхаберието и нищоправенето на мениджърите с огромни заплати и бонуси, така и диктатурата на големите корпорации, превърщащи всички нас в техни роби.

Александър Исаев, героят на „РОБ“, е поредният млад човек, за когото емблемата на успеха е визитна картичка с логото на голяма корпорация, съчетано с неговото име и позицията мениджър. Той съдържа мечтата си, но само за да разбере, че лъскавите бизнес сгради крият не само предизвикателства и възможности, но и много безсънни нощи, въпроси, които не спират да звучат в главата ти, колеги, готови на всичко, за да те прецакат, и едно ново, доста по-различно разбиране за корпоративния свят.

От позицията на познавач на героите и средата, за които пише, Сергей Минаев този път ни представя мениджъра на средно ниво вголемите корпорации, задушаващ се в собственото си лентячество, непрекъснато обмислящ схеми и потънал в дребно сметкаджийство. Книгата е един ироничен поздрав към всички онези безименни „менеджъри“, управляващи всеки по максимум 5-10 служители и „директорите“ на скромни

по размер структури, които осмислят живота си със собственото си „величие“ и на които никой до момента не е казвал в прав текст, че всъщност от тях нищо не зависи.

С присъщия си цинизъм и бруталност Минаев ни показва разложението на големите корпоративни структури, безхаберието, което цари на всички нива, превъзходството на личния интерес пред фирмения и пълната неантагираност на служителите, които правят крупните руски дружества едни колоси на глинени крака. Но всичко това всъщност изобщо не е пагубно в годините преди финансовата криза – корпорациите реализират печалби, директорите строят къщи и карят висок клас автомобили, мениджърите се радват на бонуси и на още някои „допълнителни“ придобивки, като присъвяване на част от фирмени пари, които минават през тях.

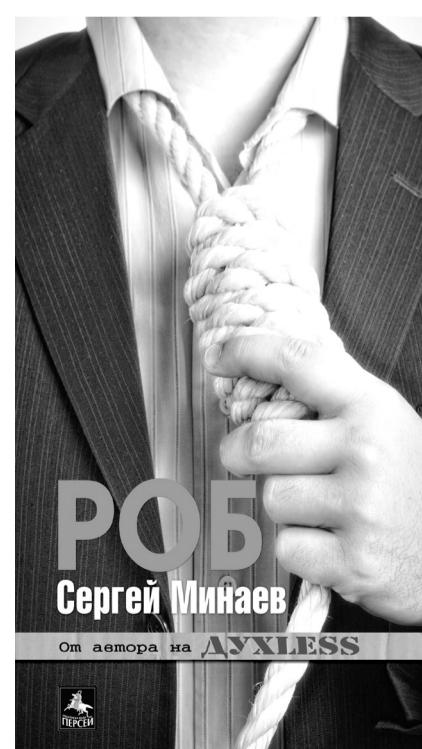
Александър Исаев се научава да прогресира в стъклената сграда, прекарвайки все повече време в социалните мрежи и осигурявайки си стабилен паричен поток, макар и с ясното съзнание, че от него нищо не зависи и никой не знае името му. Личният му живот е в пълен синхрон с липсата на смисъл в кариерата му.

Но нещата се променят. Светът е изправен пред най-опасната криза от времето на Голямата депресия. На Исаев предстоят интересни събития и житейски уроци, за които за съжаление няма как да бъде подгответ.

Създавайки една увлекателна история, Минаев успява да ни покаже ясната връзка между държава, корпорации и медиа, да отвори вратата към съзнанието на хората, които всеки ден прекрачат прага на офиса на голямата корпорация и да докаже добре прикриваната истината, че корпоративното робство е модерното крепостничество и всички сме част от системата.

Тази книга е офисна Библия. Тя е за духа на нашето време и за обществото ни, управлявано от големите корпорации, които притежават не само политиците, които прокарват техните интереси, но държат в хватка и самите нас. Колкото и да си мислим, че не е така.

Сергей Минаев, РОБ, съвременна проза, роман, руски, ИК Персей, 2015.

ПАЗИТЕЛЯТ НА ЯВОРОВИЯ ДУХ

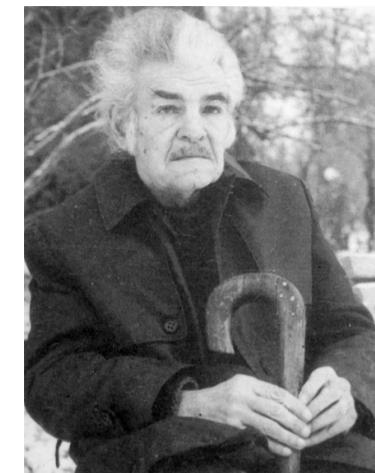
Нанка ВРАЧЕВА

Прага на къща-музей „Яворов“ в Чирпан, с притегателната сила на безкрайния свят на поета, пристъпват и българи, и чужденци. Свят-творчество, пазено ревностно с доживотна отдаденост тридесет години от Димитър Данаилов - директор и уредник на музея.

Данаилов, сам изминал трънливия път на поет, е роден на 3.12.1921 г. в Чирпан. Възпитан е от майка-учителка, която предава своята любов към книгите и на децата си. На петгодишна възраст Данаилов се научава да чете с разбиране към прочетеното. В училище се учи отлично. Отрано се среща с творчеството на Яворов. Той споделя: „Второ отделение. За училищното тържество учителката ме подготви да декламирам „Арменци“. Не зная как съм го казал, но развълнувани родители се разплакаха. Аз също се разплаках, прегърнах мама радостен и щастлив.“ Първо детско съприкосновение и любов към творчеството на Яворов, което остава до края на земните му дни. То бележи и първите му творчески стъпки още в прогимназиалните и гимназиални класове - **разкази, помествани** в училищното списание „Багри“. Знае наизуст поетичното творчество на Яворов, изнася доклади за него, декламира стиховете му на училищни и градски тържества, рисува го. Продължава образоването си в Софийския университет - българска филология, където впечатлява професорите с познанията си, интелигентността и прекрасния литературен език. Тук изгражда литературен кръжок заедно с Д. Овадия, Ив. Давидков, В. Раковски, П. Матев. Издават в. „Студентска трибуна“, на който е и коректор.

След завършване на университета е учител в Раднево - ярко открояваща се личност между учителите. Активно участва в културния живот на града. Учениците му са благодарни за дареното им душевно богатство, за отворените им очи за красотата, за непреходните човешки ценности. Учител „намерил разковничето в работата“ не остава незабелязан от инспекторите на МНП. Високата оценка го отвежда във Втора мъжка гимназия в Ст. Загора. За момчетата той е неповторима личност с уроци-вълшебство, ерудиран, взискателен, ценящ достойнството им. В края на учебната година те го вдигат на ръце и скандират името му го носят в училищния двор. Рядко случваща се ученическа любов, доказаваща превъзходността на педагога! В града ръководи литературния кръжок „Г. Бакалов“, лектор е към читалище „Г. Кирков“, пише стихове, отпечатвани в национални и регионални вестници и списания. Участва в много литературни четения и празници на поезията в цялата страна. Става член на филиала на българските писатели. Преподавател е в Институтите за прогимназиални учители в Ст. Загора и за две години в Хасково.

Завръща се в Чирпан. Работи в къща-музей „Яворов“. Посреща и омаятъсва посетителите с дълбок, обаятелен глас, с образно и поетично слово - пълно познание на Яворовото творчество, на живота му. Глас - затрогващ, оставящ посетителите безмълвни, с притаен дъх, призоваващ гордостта и почитта им пред гения, да скътат в емоционалната си памет това усещане за цял живот. Той допринася за международното признание на Яворов в много страни, поддържайки контакти с

творци от тях. Сам споделя: „В този музей контактувам с целия свят. Защото името на Яворов е известно навсякъде. Къде другаде щях да видя и разговорям с Назъм Хикмет, с Пабло Неруда, с Паустовски, който казва - вие знаете ли, че има място на земята, където и въздухът има душа...“.

Данаилов издава три поетични книги: „Милиони гъльби“, „Тракийска луна“ и „Незаключена врата“. В памет на поета, с артистично име Моряка, Община Чирпан, Фондация „Яворов“ и къща-музей „Яворов“ издават: „Молитва към човека“, „Хляб и чаша вино“, „Лунен кладенец“ и „Моряко, стани!“ - сборник от спомени за него. Бил е член на СБП, Почетен председател на Фондация „Яворов“ и един от основателите й. Почетен гражданин на Чирпан (посмъртно). Той носеше тегобите на живота си от заболяване, което все по-упорито го заставяше да се движи приведен към земята, но всички оставахме „недорасли до приведения му ръст“. На 11.12.1992 г., на пешеходна пътека, нелепа смърт отнема живота му. Той обичаше хората и те го обичаха. Затова в парк „Яворов“ в града има паметен знак с барелеф с неговия образ - дело на приятеля му В. Кондарев. Всяка година гражданството почита паметта му с обществени прояви. Новосъздаденото читалище, пенсионерски клуб, улица в града носят името му - заслужено присъствие на Моряка в живота на чирпанлии.

ЛЮБОВНИК НА СМЪРТТА

На Димитър Данаилов

умира умира Гоген
говориш ти на цветята
цитираш свой стих и рефрен
гори вертикален
за тебе света
за тебе, моряко
и пие и страда и люби
ти който флиртуваш
с красиви жени
не бързай със Смъртта
не бързай към нея да плуваш

умира умира Гоген
моряко роден във Чирпан
артист и поет на жени и цветя
войвод сладострастник и пич
душеприказчик и супермен
замина във една дъждовна вечер
при Яворов ти

и остави трада без поет
осиротен

Йордан АТАНАСОВ

Димитър Данаилов

ПРОЧУСТВЕНИТЕ БАЛАДИ НА ЕМИЛ ТОНЕВ

Борислав ГЪРДЕВ

За първи път името на **ЕМИЛ ТОНЕВ - писател, драматург и сценарист от Пловдив**, но родом от Шипка, се запечата в съзнанието ми при гледането на скандално прочутия се филм на Илиян Симеонов "Граница" (1994), с когото той работи, и в „Имам една идея“ (1997) и „Сомбреро блус“ (1999) и на когото носи кръста на погребението му.

Не знам защо, но още в мрачния и не съвсем отоплен търновски киносалон установих пряк контакт, спиритуалистична връзка с магнитничния свят, роден от въображението на сценариста, та след това си поставих за цел да прочета всичко, което той е написал и което мога да открия. То се оказа не толкова много, колкото ми се искаше, но за сметка на това от най-добро качество.

За Емил Тонев почти не е писано в специализирания печат, нещо, което поне за мен е необяснимо, тъй като на фона на вайканиците и оплакванията за смъртта на българската литература, именно неговото утвърждаване е категорично доказателство за точно противоположните процеси, протичащи в нея - а именно за появата на автори с модерно критично мислене и с болезнено-нестандартен манталитет.

Издаването на книгите му "Граница" (1993), "Омбре" (2001) и "Понякога ангели" (2014) е повече от симптоматично и е категорично доказателство, че когато изгрее литературна звезда, и най-известните и престижни издателства у нас са готови да ѝ подадат ръка.

Творбите на Тонев (а тук включвам и разказите му от великолепния пловдивски цикъл, писани през последните години - "Скин", "Нешто, наречено живот", "е2-е4", "Тошо", "Разказ за Любака", "Сом", "Вожда се смее", Водка сънрайз", образуващи фундамента на "Понякога ангели", както и сценарият му „Голямата битка в неделя сутрин“, 2009) са сурови и земни, сочни и натуралистични, свирепи и витални, изобразително-критични и поразяващи, с модерно светоусещане, с добър темпоритъм, великолепна образност и майсторски поднесено монтажно-пластично мислене.

Това е мъжка проза на човек, връял и препатил, описващ сурови и ефектни герои, отриннати от живота, бити и натикани в калта ("Омбре"), небърснати, мачкани, психхасали, алкохолизирани, но запомнящи се, правдиви и непосредствени като авторско външение.

Тонев има пнетет към музиката и това си личи в неговата проза. Тя носи не само ритъма, но и настроението на блусарските и кънтри балади, познати ни от репертоара на Уили Нелсън, Боб Дилън и Джони Кеш. Откриваме въздействието още на Кен Киси, Керуак, Юрий Трифонов и Венедикт Ерофеев.

Историите, разказани в "Огледало", "Завеса", "Едем", "Сомбреро", "Старият дакел", "Нешто, наречено живот" са жизнено-автентични, мрачни и влудяващо-сурови преживелици, в които липсва дежурният хепиенд, не само защото действителността в тях не е такава, каквато трябва да бъде, но и тъй като не става дума за принудителна адаптация или никаква ефимерна промяна, не и за смисъла на човешкото съществуване, за това, че трябва да се живее - напук на условностите и мърсотията, въпреки гадостите и пороците, до мига, в който всичко става безсмислено. Тогава малчуганът възстановява справедливостта с един последен изстрел, както става в добрите уестърни ("Омбре"). Огледалото, като символ на отмъщението, погълща проститутката и тъмноокия й партньор ("Огледало"). Хромият работник установява, че любимата му Венера е сменена от "Социални грижи" и за него, преживелият ужасите на сталинските репресии, не остава друг изход освен самозапалването ("Завеса"). Младият мъж разбира, че омразният му брат - Дебелия, е обладал единствената му опора, Магда, инсценирайки кървава вендета, последвана със скок от покрива ("Едем"). Във фаталната нощ трима пияни бабаи заколват мургавия циганин Тиши, защитавайки някаква непонятна нам "селска чест" на фона на протяжните и тъжни песни на музикантите, пеещи за любов, ревност, тaborи и конекрадци ("Сомбреро"). Симпатичният неудачник утешава бившата си съпруга, че ще плати фантас-

тичната телефонна сметка на дъщеря си от 900 лева, като същевременно я моли да му услужи с кайма, с която да нахрани бащата на третата му жена, който му е дошъл на гости с петата си съпруга ("Нешто, наречено живот"). И като контрапункт - 42 годишният поет, "стар, сериозен и тъжен дакел", оцелява, убивайки своите нападатели - русия и брадатия, преследващи го за недоплатената сума за неползваната от него циганка-проститутка...

Емил Тонев е новелист. Силата и стихията му са именно в този междинен литературен вид, застанал на кръстопът между пространния разказ и кратката повест. Това съвсем не означава, че няма постижения и в късия разказ - напротив. "Скин" и "Нешто, наречено живот" са красноречиво доказателство, че от него можем да очакваме и нови, свежи достижения и най-трудния прозаичен жанр. И все пак силата му е в новелата. Дори "Граница" и "Омбре" са по-скоро обемни новели, отколкото романи - независимо, че там успехите му са по-шумни и предизвикват по-сериозно читателско внимание.

"Понякога ангели" пък е роман-пъзел, роман, съставен от спомени и документално-автентични разкази, в който също откриваме прекрасната и умело втъкана новела „Молитва за Байкал“, роман – „литийно шествие с иконата на младостта“ (Деян Енев) за нашето поколение, оказalo се генерация на лузъри и аутсайдери, смачкано от желязната пета на безкрайния ни преход. Роман, отдавашът почт на починали приятели като Васко, Ильо и Колю и на такива, запилели се накрая на света – Наско...

В новелистичната проза на Емил Тонев животът и преди, и след "голямата промяна" е поднесен в своя истински лик, "без маска и без грим". Този писател не се страхува, че може да бъде обвинен в песимистично черногледство и предпочита обичайния си брутално-кървав реализъм ред тезисния и неубедителен съзидателен патос на добре познатите ни соцреалистични трикове. А това е сериозен коз, с който той печели виманието и уважението на приличния днес български читател.

Емил Тонев създава поредица от новели и новелистични романи, в които не крие пристрастия си към кинематографичната проза - със стегнато повествование, ударно-лаконичен лапидарен слог, динамичен сюжет и типизирани образи. Любопитно е, че всичките му творби се четат като готови сценарии, като в "Завеса", "Едем", "Сомбреро" писателят умело прилага големите възможности на паралелния монтаж, докато в "Огледало" дневникът на проститутката изпълнява функцията на задкадров глас и на психофизически монолог. Същият прийом ще открием и в разказа "Нешто, наречено живот". Докато "Старият дакел" е изграден изцяло според изискванията на американския "ръпър фикън". Емил Тонев се включва органично в една плодотворна традиция в българската литература - на атрактивната критико-изобразителна проза. Той не е развилино-екзализиран и митологично-фрапиращ като Христо Запрянов, не е и прокурорски регистратор на човешкото падение като Станислав Стратиев, нито е афористично-асоциативен като Евгени Кузманов.

Стилът на Емил Тонев се родее с този на Владо Даверов и особено с интимно-съкровената, но и горчиво-иронична изповедност на приятеля-конкурент Стефан Кисев, където жестоките стълкновения на суровото ни всекидневие, се превръщат в благодатна почва за създаване на превъзходни и разтърсващи четива, с които автентичното дихание на тази подземна и прокълната проза получава своята еманципация и триумф в труднодостъпните салони на официалната ни литература. Нещо, което в САЩ отдавна са постигнали с голям успех автори като Томас Харис и Чарлс Буковски.

Емил Тонев е сериозен и взискателен творец. Него не го влекат нито претенциозните партита, нито атрибутиите на земната слава. Той не фабрикува шлагери на конвойер. Самият факт, че всеки негов текст излиза след упорита шлифовка и с такъв съвършен блъсък, към който просто няма какво да се добави, говори, че пред нас израства разказвач с чувство за отговорност и мисия в литературата.

ПРИКАЗКИ ЗА ЖИВЕЕНЕ

Дияна ТОНЧЕВА. *Онова, което винаги ще е там (разкази)*. Изд. „ПИК“, В. Търново, 2015.

Признавам, че *епифанията* ми е любима, донякъде, ако е талантлива. Имах късмет, че преди тази книга редактирах *притчите, отломките и безсънициите* на Атанас Радойнов под заглавието „Ножница на страданието“ – една също не така често срещана проза. Но основно епифанияни четох от Имант Зиедонис, когато подготвяхме книгата му в изд. „ПАН-ВТ“ през 2000 г. Сам Зиедонис казва за текстовете си: „Това са отражения, откровения, импулси, проблясъци, озарения, под светлината на които някои мигове от живота се открояват особено ярко“. Иначе речниково значение на *епифания* от гр. е *явяване, проява, манифестация* („Явяване на божеството, внезапно явяване на същностното значение на нещо, озарение, откровение.“). Донякъде този вид текстове представляват стихотворения в проза, те са своеобразни емоционално-публицистични диалози с читателя, размисли с философски оттенък за някои страни на етичните и естетически норми в човешкия живот, за живота изобщо. Нека напомним, че и Джойс нарича откровенията си в „Улис“ епифании, а критици свързват епифанията на Зиедонис със сюрреалистичната поетична проза на А. Лундквист, откриват родство с „Кола Брюонон“ на Ролан и здравия земен раблезиански дух... (В един друг контекст Св. Игов нарича четирите си „отломки“/фрагменти от „Нощен квартет“ „епифании в смисъла на Джойс“, вж. книгата „Вътрешни пейзажи“, LiterNet, 2014 г. Тук ще добавим излязлата в Краков през 2001 г. теоретична книга на Ришард Нич „Литературата като троп на действителността. Поетика на епифанията в съвременната полска литература“. Според автора онтологично-познавателната епифанична структура на този тип литература е резултат от стремежа ѝ да се ситуира извън дуализма и фиксирането на специфичния граничен опит, а епифанията е колкото фиксиране на начина на познанието, толкова и резултат от познавателния процес; съвременната литература се превръща в специално място, където *светът* се очерта в хоризонтите на човешкото познание. Човешкият опит в този случай представлява процес на възникване на безименната действителност, която се среца с пътищата на знаците, с опитите за осмислянето и категоризирането им. Тогава и там следата се превръща в троп, а литературата в кодиран запис на действителността.)

Разбира се, без да са излишни подобни теоретизации, въпреки паралелите и асоциации, които пораждат самите художествени текстове, несъмнено е едно: те трябва да

пределно искрени, „озарени“, пълни с много доброта и теплина.

Дали можем да подведем **кратките прози на Дияна ТОНЧЕВА** в „*Онова, което винаги ще е там*“ под знаменателя епифания? Дали лекото есезиране, обикновената умелост, свързана със занаята, не ни предупреждават, че епифанията крие опасности? Мисля, че този сборник не робува на писателски формули и технически похвати, изключва някаква постмодерна дискурсивност или „джизъс-просветления“, и подобни. За дебют това е изключително зряла книга, в която възпишено и ниско съжителстват едновременно и близко, а наративът (доколкото можем да говорим за чист наратив) е фрагментарен, но не е лишен от дълбочина, не е затланен от епидермална публицистичност или описателност; това са текстове с многобройни импликации.

41 „приказки за разказване“, а всъщност етюди върху живота ни днес – повече дребен и невзрачен, но почти винаги възхновяващ. А за да внушиш това, е нужно и умение, и смелост. Умение, за да използваш езика пълноценно и интелигентно, дори когато действителността не ти предлага кой знае какви еди сюжети; смелост, за да откриеш в „непосилната лекота на битието“ смисъла на живота, и мъдростта, че лесни пътища към преследването на една достойна цел няма. Финалът на „*Онова, което винаги ще е там*“ е: „Тогава си отговаря на въпроса, който не ми дава мира толкова време. Въпросът за непреходното и общото между всички нас. Инстинктът за живот, разбира се“. Удивително е как тези непретенциозни на пръв поглед кратки прози постигат емпатия: отец Юзеф Тишнер пише: „Да преживяваш другия означава да преживяваш „епифанията на Лицето“. В този преживян опит важното е следното: съдържанието не се вмества във възприетото понятие. Другият представлява нещо повече от нашето мнение за него“ (съст. Чарлс Бакстър, Питър Търчи, сб. „Да поставиш дявола на колене“, „Сиела“, С., 2013). Допълнено с думи от анотацията към есетата от този добър сборник: „Например твърдостта на даден човек, с която понася определена лична трагедия, в един момент се превръща в пример за понасяне изобщо на този вид трагедии. И когато друг бива сполетян от същото (външно погледнато), но не се държи по начина, прет вече за своеобразен стандарт, то веднага бива определен като слаб и безволев, като слaboхарактерен и невървящ. Това е своеобразно обезличаване на човека, подвеждане под някакъв пределно обобщен общ знаменател“.

Този тип кратки прози обикновено имат есенциален характер; реципиентът получава нещо като *есенциален трепор* (мед.) след съприкоснението с някои от тях; по-често обаче те са *възхновяващи* (във всяка към аспект). Мисля, това е по-важното. Освен „епифаниите“, обичам и „приказките“; „приказките“ на Диана разказват живия ни живот, а какво по-хубаво от това. Макар че намирала на Холивуд и оксиморон. В нашия случай не е така.

Владимир ШУМЕЛОВ

Премиерата на дебютния сборник с разкази на **Дияна ТОНЧЕВА** се състоя на 14 март 2015 г. от 16 ч. в Конферентната зала на Изложбени зали „Рафаел Михайлов“ – В. Търново. **Дияна ТОНЧЕВА** е родена на 12.10.1981 г. във Велико Търново. Икономист по образование. Живее в София. Публикувала е проза във в. „Литературен вестник“ (София), сп. „Море“ (Бургас), сп. „Простори“ (Варна), в различни електронни специализирани издания.

ДЯДО МИТЬО

Димитър НЯГОЛОВ

На Спасовден дядо Митъо пристигна рано в църквата. За първи път се умори по дървената стълба на камбанарията. През пет-шест стъпала спираше. Най-после с пухтене се изкачи на площадката с камбаните, облегна се на една от гредите и дълго оглежда селото и долината, докато дишането му се успокои.

Повече от двайсет години биеше църковните камбани на Могилино в делнични и празнични дни. И по погребения. Досега не беше се уморявал. Беше слаб, жилав старец над осемдесет години с почерняла и сгърчена кожа на лицето и живи, сини очи. Преди година съпругата му си замина от този свят и той остана сам в селото, което се топеше с всеки изминал ден. Искрите на огъня, огрявали селото от векове, отлихаха надалеч, пламъкът избледняващ и жарта се превръщаше в сива и студена пепел.

Търговецът Янко пристигаше с микробус и предлагаше на хората хляб, храни и други стоки. Спираше в центъра и веднага изгладнели кучета, надживяли стопаните си, обсаждаха микробуса с кръвяси очи и оголени зъби. Янко им подхвърляше хляб и салам, иначе щях да го разкъсат. Преди години идваше всеки ден, после три пъти в седмицата, а от скоро микробусът пристигаше един път седмично и старите хора накисваха коравия хляб във вода, за да прегълнат с беззъбите си уста лепкавата каша.

Могиленци напускаха беляя свят самотни и отчаяни. След смъртта им децата и внуките идваха от града, заключваша къщите и овързваха портите с вериги. Безлюдните улици буренясваха. Дядо Митъо обикаляше призрачното село и навярно би полудял от тази самотност, ако не изкачваше всеки ден прогнилата стълба на камбанарията до площадката с двете камбани. Малката издаваше нежен звън: „дъзън-дъзън“, а голямата звучеше тържествено: „дан-дан“. Дядо Митъо извайаше с двете игрива мелодия: „дъзън-дъзън, дан...дъзън-дъзън, дан-дан...“ А при погребение удряше само голямата камбана и над Могилино се разнасяше протяжен звън: „дан-дан“, два пъти за жена, и „дан-дан-дан“, три пъти за мъж.

За кого биеше камбаната? В селото тук-там се мяркаше жива душа. Дядо Митъо се чувстваше по-зле от корабокрушенец. Корабокрушенецът живее с надежда, че все някога край самотния остров, на който се е спасил, ще премине кораб и ще го отнесе към родния бряг. Къде да отиде дядо Митъо? Къде да избяга от убийствената самотност? Спасителният бряг е църквата. И докато го държат краката, ще изкачва скърцащата стълба и ще бие камбаните, за да чуват в долината, че Могилино е живо.

Преди три години внукът Митко, който живее в Канада, дойде за няколко дни в Могилино и донесе за църквата апаратура с тонколони и флашка със записи на църковна музика.

- Тук ми е хубаво, дядо – каза момчето. - Харесвам долината, реката и балкана. Но какво да правя в селото, какво да работя? Пък и моите приятели ги няма. Пръснаха се по света като пилци.

- Тъй, тъй! - отвърна дядо Митъо и топка стегна гърлото му. - Ти си знаеш работите. Ти решаваш.

Внукът си замина, обажда се няколко пъти и после замълкна. Дядо Митъо не знаеше нищо за него, но всеки ден, още щом се събудеше, се вглеждаше в снимката, окачена на стената над леглото. А в църквата, както го обучи внукът, преди да тръгне към камбаните, пускаше апаратурата и към църковния свод се извисяваше гласът на Великия бас Борис Христов: „...православному болгарскому народу... на многая лета!“

По празниците в Могилино идваше от града отец Николай, за да отслужи литургия. Бабите, пременени с новите си дрехи, се скучваша пред олтара и смирило слушаха службата. После отец Николай, след като хората от месец на месец намаляваха, започна рядко да идва в селото. Пък и останалите баби вече не можеха да стигнат до църквата. Преди месец дядо Митъо го извика и двамата отидаха при поредната жена, прикована към леглото, за да получи последно Свето причастие. След това седнаха в двора на църквата.

- Дядо Митъо - каза отец Николай, - намалява не само Могилино.

Повечето села и градове се стопяват. Специалистите казват, че българите изчезват с осем души на час. Това е трагедия за народа, трагедия за държавата!

- Тъй, тъй! - обажда се дядо Митъо. - Ей-на, в Могилино колко останахме?! Аз съм единственият мъж в селото. То, какъв ли мъж съм, ама нейse! Има още няколко баби в др угите махали. Не съм ги обикалял скоро да разбера живи ли са, мърдат ли още по тая земя. Младите им се изнесоха по чуждите държави и хич не мислят за тях. И никой не знае дали някога децата ще се завърнат в Могилино.

На камбанарията щъркели бяха изградили гнездо и всяка пролет го подновяваха. Металният кръст на върха беше вплетен в гнездото. Когато дядо Митъо забиеше камбаните, щъркелите, като двойка балетисти, се издигаха и спускаха в кръг около прозорците на камбанарията в ритъм с игривата мелодия и тракаха с клюнове.

След последния удар на камбаните, дядо Митъо се надвесваше от камбанарията, гледаше отгоре танца на щъркелите и ядосано подвикваше:

- Върнете децата ни, щъркели! Нали носите бебета?! Върнете децата на Могилино! Селото умира!

После дълго оглеждаше безлюдното село. Всеки ден по улиците препускаха каруци, с които цигани от съседните села, като армия-завоевателка, обезкостяваха Могилино. Изнасяха от къщите бакъри, тенджери, тигани и всичко, оставено от наследниците. Имаше и къщи с окрадени керемиди и оголените покриви стърчаха зловещо към небето. Дядо Митъо наблюдаваше безпомощен набезите, чудеше се докога ще има неща за крадене и мърмореше:

- От немотия крадат, от немотия и

простотия. Никой не ги е научил кое е добро и кое зло. Досега не са посегнали на църквата – кръсти се дядо Митъо, - но и те, горките, са човеци и все още имат страх и срам от Бога!

Дишането се успокои и дядо Митъо пристъпи към камбаните. На Спасовден ги би по-дълго от обикновено. Умори се. Силна болка стегна гърдите му, прилоша му, но успя накрая да удари три пъти голямата камбана. Протяжни три удара, както се полага за мъж: „дан... дан... дан!“ Селото се завъртя, заедно с вихрения танц на щъркелите. Те видяха безжизненото тяло под камбаните и тревожно зачукаха с клюнове.

След няколко дни отец Николай дойде в Могилино с микробуса на Янко. Църквата беше отворена и отвътре се носеше мощният глас: „...многая лета... многая лета!“ Изкачи се на бегом по дървената стълба към камбаните и след като не намери там дядо Митъо, обиколи олтара и цялата църква. Нямаше го никъде. Отиде в къщата му, взира се в стаите, вика в двора и по безплодните улици, но от него ни следа. Нямаше кого да попита. Тича из селото като обезумял. Черното рако се ветрееше като траурен флаг, закачен на гърба му. Върна се в църковния двор, погледна нагоре към гнездото и извика:

- Къде е? Хей, щъркели, къде е дядо Митъо?

Те разпериха крила и се издигнаха високо в небето. Отец Николай проследи полета на птиците и прошепна:

- Възнесъл се е! Възнесъл се е на небето дядо Митъо!

На връщане към града повтори в микробуса:

- Възнесъл се е, да знаеш, Янко!

- Какво говориш? Как тъй ще се възнесе? - Янко го погледна учуден.

Очите на отец Николай гледаха трескало, а ръцете му трепереха:

- Дядо Митъо живее като свят човек – каза. - Направо си беше истински светец! А със светците стават чудеса!

Янко рязко отби от пътя, спря и загаси двигателя. Двамата изскочиха от микробуса и се заслушаха. Над долината се разнасяше игривата мелодия на могиленските камбани: „дъзън-дъзън, дан... дъзън-дъзън, дан-дан...“

БИОГРАФИЧНА СПРАВКА

Димитър НЯГОЛОВ

Роден в с. Габарево, Казанлъшко. Лекар-невролог в Казанлък.

Публикува разкази в литературни списания и вестници: „Везни“, „Тракия“, „Знаци“, „Кула“, „Словото днес“, „Литературен форум“ и др.

Има издадени четири сборника с разкази: „Котка в бара“, „16 милиарда минзухари“, „Панделката на морския кон“ и „Небето на костенурките“.

Член на Съюза на българските писатели и на Клуба на писателите-лекари.

Радка БАЕВА

* * *

Родена съм под знака на Близнаки. По новолуние. На календара с кръстче отбелязала е мама рождения ми ден.

Повила ме в износени и стари дрешки (нали съм в къщата четвъртото дете), прекръстила ме, после се помолила на Господ детенцето ѝ здраво да расте.

Със светлина и път да ме дари, да ме закрия от беди и грешки, да бди над мен в добри и в лоши дни, че този свят е страшна вътрележка. Дали е чул молбата ѝ, не зная и няма начин как да разбера. До днес живея ту в Ада, ту във Раја, натрупах грешки и не мога за тях да си прости.

В тетрадката до късно нощем подреждам думи, песни сричам. Но може ли да се римуват живот и смърт, омраза и обичам? Понякога не ми достига светлината и ми е тъжно и тревожно. И ето ме: отсявам плявата... Остава само шепа зърно.

* * *

Каквото ми е писано – ще ми се случи – от него няма начин да избягам. В съня ми пеят Йовкови каруци и пътя ми показва лястовица бяла.

А денем на душата ми е тясно. Безкръли мислите ми скитат като в изгубено пространство, където даже птици не прелигат.

За кръстопътища и светли друми душата ми е жадна. И се моли за нови багри, звукове и думи (прости ми, Боже, ако искам много!).

По пътя неизбежно стръмен ще се препъвам, може би ще падам. Ще ме спасява позабравен спомен, че някой някога ме чака. И ще се връщам към корените си и към земята,

към лятото смокиново-красиво; ще слушам шепота на тишината и ще усещам, че съм жива.

Нагоре води тясната алея. Знам, дните ми са преоброени... Сега съм тук, сега живея, тъй, както свише ми е писано.

* * *

Все още вярвам, че вятырът свири на многострунна китара, че вечер звездите изгряват красиви като в онай безсмъртна балада. Все още вярвам, че имаме време да помечатем и да простираме за вина или разрушено доверие и да послушаме

на звездите светлия химн. Да тръгнем на път също имаме време, без да питаме къде ще осъмнем; да се изгубим или пък намерим в романтичния август или през септември.

Все още вярвам в белите пролети, в себе си вярвам, в хората, в птиците; че щастливо завършват всички полети. Нека се пукат от завист скептиците!

ДА ЖИВЕЕШ, ЗА ДА СЕ ЧУВСТВАШ ЖИВ - ЮЖНО ЩАСТИЕ

Алберт Бош е приключенец в действие. Той не се задоволява с въображаеми проекти, а винаги се опитва да ги реализира на практика, и така живее един енергичен и интересен живот.

След дълго пътешествие, на 4 януари 2012 година той осъществи пълния преход на Антарктида от морето до Южния географски полюс. Експедиция от шестдесет и седем дни, без никаква въннина помощ, четири от които със свой приятел, петнадесет дни блокиран в палатка, поради голяма буря и четиридесет и осем дни съвсем сам, влечейки шайна с тегло сто тридесет и четири килограма, докато достигне своята цел. Общо 2 304 400 крачки до края на света.

Алберт БОШ

1, 2, 3.....7....9....11, 12.
Честита Новата 2012 година!

Нощта на 31 декември бе особена заради двойното отпътуване. Сбогувах се с осемдесет и осмия градус на Земята, за да вляза в осемдесет и деветия, който с пълна сигурност щях да достигна през първите часове на следващата утрин. Това предполагаше да се спрява с последния от десетте градуса широта, които първоначално ме разделяха от моята цел. Трябаше да се насила да се зарадвам, тъй като почти бях достигнал Южния полюс. Освен това изпращах годината по един много различен начин и на едно неповторимо място.

Нощта на смяната на годината е необикновена за всички. Това е момент, който практически се празнува в целия свят и във всички култури, с изключение на ония, които се придържат към различен календар и празнуват когато му дойде времето. Аз лично съм прекарвал последните дни на старата година на много различни места. Но, пак казвам, никога не бях преживявал тези емоции сам и никога през живота си не бях го правил на едно толкова усамотено и уникатно място.

Разбира се, не исках да престана да изживявам с голям патос този търсачки и незабравим миг. И тъй като в моята страна го означаваме с дванадесет гроздови зърна, зърната на късмета, съответстващи на всеки един от ударите на камбаната, отбелязваща полунощ, се захваниах да подгответям онова толкова мило и жизнерадостно (за мене) празненство по начин, който най-много се доближаваше до обичайния.

Оказа се невъзможно да намеря грозде в Антарктида, макар че извървях за един месец повече от хиляда километра, за да го търся. Без съмнение обаче, гроздовата реколта през годината по тия ширини не ще да е била прекалено добра. Затова трябаше да се оправям с няколкото лешника, които все още носех сред запасите си от суhi плодове. Оставаше ми и халва от коледата, както и парче замързала бира от моя спонсор. Какво още можех да поискам? А, да, трябаше да натъкня ударите на камбаната и реших въпроса като очаких на един шнур капака на тендърата за върха на шатъра и бия всеки един от часовете с резервния кол на палатката. Всичко точно и перфектно бе подгответо, за да се наслаждавам на един голям празник – нощта на изпращането на старата година. Макар че бях много далеч от семейството си, мога да ви уверя, че прекарах една великолепна нощ и че, естествено, че ми е много трудно да я забравя през целия си живот.

Не беше зле и отпразнуването на бъдни вечер. Може би даже се оказа още по-вълнуващо за мене, защото извън религиозните причини, това е един много тачен празник както от моето семейство, така и в цялата ни община.

Тъй като знаех, че фактът че се намирам сам и далече от всичко ще ме разчуваства психологически и сантиментално още по-силно, за случая се подгответи по възможност с повече гледотии. Вече много дни обмислях менюто, като заделях най-хубавите ястия, които носех в шайната и ги комбинирах така, че между моя глад и ритуала, който влагах в това, нещата да изглеждат като една наистина специална вечер, мислено поне.

Менюто се състоеше от предястие със сирене каменберт, което пазех за случая от много дни, тъй като то се отнасяше към последното, което ми оставаше. Като начално ястие сгответи една моментна крем-супа от гъби. Първото ми блюдо се съдържаше в един лиофилизиран плик – пюре от картофи с месо. За второ имах друг лиофилизиран плик от паста а ла болонеса. За десерт си пазех моя любимец – пак лиофилизиран плик с шоколадов мус. И за завършек – едно голямо парче халва, както изискваше традицията по нашия край, всичко това полято с бирата на моя спонсор, която престояваше добре скътана и затупана в шайната.

Не е съвсем лошо,али? Винаги е лесно да спретнеш една специална вечер, когато човек има желание и вложи мечта и въображение за това.

След вечерята звъннах до къщи по сателитния телефон и поговорих с жена ми, децата ми, братята и майка ми. В крайна сметка това коледно тържество, което бе истински лукс, ме направи много щастлив и ми зареди батериите за няколко дни.

Освен наградата, която предполагаше всекидневният разговор със съпругата ми по сателитния телефон, аз разполагах и с друго средство за свързване с изключителна емоционална сила, което ми произвеждаше афекта на бомба от позитивна енергия – всеки ден, преди да си легна да спя. Според традицията, която поставихме с моята съпруга когато в първата ни съвместна година заминавах за много дни на някакво затънто кътче, тя ми беше подготвила по един лист за всеки ден от експедицията с по едно лично послание, написано от самата нея – нещо за децата или за други роднини и близки приятели. Последното нещо, което правех всяка нощ преди сън, бе да прочета тоя магически лист, който ми донасяше толкова много добри неща и така близко ме свързваше с монте хора.

Не оставях да ми се изпълзне нито един повод, за да празнувам нещо. Какъвто и да е особен момент, който си струваше да бъде отбелян, ставаше част от моята малка празнична колекция.

Както обясних по-горе, празнувах всеки край на циклите от четири дни, които си бях програмирал.

При реализирането на добър етап със забележителен километраж, организирах малък ритуал в края на деня, който обикновено включваше една песен – или изслушана, или изпътана от мен самия.

Като преодолях 23° 88' южни градуса на Земята, направих моето скромно възпоменение за Ърнест Шакълтън – тази е била максималната географска широта, до която е достигнала неговата експедиция на Южния полюс през 1909 година, наречена Минрод, и е била най-близката точка до полюса, на която е стъпило човешко същество, докато през 1911 година го е надминал Руал Амундсен със своето успешно покоряване на Южния полюс.

Този припомняне за връщането на Шакълтън, освен че ме свърза пряко с историята на истинските по-ранни приключения и признанието на храбростта на тези пионери, така също ми помогна да проумея че, разбира се, не е възможно да кажеш, че си постигнал една цел, докато не си я осъществил, и най-вече и още по-малко на едно тъй непредвидимо място. Самият Шакълтън е трябало да направи половин завой и да се откаже да бъде първият човек, стъпил на Южния полюс точно на това

място, където се намирах аз в този момент, вървайки, че всичко ми е предвидено много добре.

Празнувах, че пътешествията бях достигнал до екватора; че бях видял планините на Тиел; че ми бе дошла по пътя една хубава мисъл; че ми бяха направили от някаква медия едно много забавно интервю и факта, че получих хиляди посещения в блога, който публикувах всеки ден; че бях получил едно или няколко много специални послания; че дневната светлина е била великолепна; че не съм имал никакъв сериозен физически проблем, който да ми попречи да напредвам; че екипировката ми е била в добра състояние, за да продължа без големи спънки; че от къщи са ми съобщили някоя добра вест за семейството; че съм спал добре; че се възстановявах физически; че храната беше доста добра и т.н. Както може да се предположи, едно от най-важните празненства, които си устроих през времето на цялата експедиция, бе това при пристигането ми на Южния полюс, шайсет и седем дни след като бях потеглил, претърпяхки като луд металната топка, която бележи най-южната точка на планетата. Стараех се винаги да бъда наясно кога се случваха тези неща, тъй като в техния контекст, в тяхното местоположение, в онът точен миг, определеният факт или мисъл бях най-ценни.

Спомням си много ясно, че всеки ден, преди да вляза в палатката, когато вече бях подгответи за всичко, размишлявах няколко секунди върху удоволствието, че съм прекарал деня без неприятности и предвкусаха блаженството да мога да отпочина в моята колибка, и ако времето беше малко хубаво поради слабата видимост, която имаше, посвещавах три или четири минути на едно визуално и умствено оглеждане на безкрайността, която можех да съзра, завъртайки се около себе си на триста и шайсет градуса, като вдишам до дъно, за да погълна цялата сила, която това място и тази ситуация ми предлагаха.

Може би си мислите, че като ви разказвам за нещата така, както го правя тук, това пътешествие бе „пей сърце“, но преживях доста критични и изключително трудни моменти във всеки един смисъл. Брах много студ,

изтърпях неудобства по всяко време, поемах множество рискове, гладувах, изтоших се физически, страдах от някои контузии, в безкрайната самота се затъхах за монте хора и даже в определени случаи се отегчавах, но ви уверявам, че много повече се наслаждавах, отколкото страдах. Повъртайте ми: колкото и трудна да беше експедицията, в моите усещания, в ума ми и в спомените ми, дълът на отрицателното или на мъчното бе минимален. По-скоро беше обратното, тъй като всички препятствия и страдания, с които се срещах, просто увеличаваха стойността на преживяното от мене. Там аз бях щастлив.

При всяко начинание с минимален успех най-важното е да бъдеш с него щастлив.

Естествено, има също и моменти, които не ти оставят нищо друго, освен неприятности. Често пъти, опитвайки се да сториш онова, което е нужно за да се придвижиш напред, щастието трябва да се търси повече в този смисъл, отколкото в конкретния миг. Но по принцип трябва да се опитваме действията ни да съвпадат с онова, което наистина искаме да направим. Това, което вършим, да ни прави много щастливи докато го осъществяваме, а не само когато го планираме, обявяваме или когато стигнем финала и додгоним целта.

Може и да е бanalно, но бих се осмелил да ви кажа, че в голяма част от случаите на хората вършим неща, които фактически не съвпадат с онова, което ни прави щастливи. И това се случва както при професионали, така и при спортни или съвсем лични проекти.

В продължение на много години активна дейност из целия свят съм срещал сума еуфорични хора, видимо много щастливи, които преди да започнат някое приключение крещят с пълен глас, като обясняват геройството, което скоро щeli да извършат, а и остават и много доволни, когато приключват, особено ако имат успех, както са очаквали. Аз обаче,

докато действах, не бях истински щастлив и си мислех единствено колко ми остава, за да завърша, без да бъда съвсем наясно и без да се наслаждавам напълно на ситуацията, която преживявах – тъй специална, но често и тъй трудна. Така че в онът момент, ако нещата се усложняваха повече от предвиденото и не се разрешаваха бързо и без прекалени усилия, тяхната мотивация и тяхното удоволствие не бяха достатъчно истински и силни, за да им позволя да преодолеят преградите.

Без да разширявам излишно темата, попитайте се колко хора от вашето обръжение предвиждат обикновени ваканционни пътувания – на теория много привлекателни и незабравими, но на практика им се радват само когато предварително обясняват на своите приятели къде ще отидат и когато показват снимките, щом се върнат. А по време на пътуването само пресмятат дните, които остават, за да свърши всичко и да могат да се върнат в къщи, при приятната рутина, ден след ден. В същност, съблазнява ги само това, че ще могат да разкажат за пътешествието си, макар че са неспособни действително да обяснят дали пътуването им е доставило щастие, което са планирали.

Нашето време е едно от най-ценните блага, с които разполагаме, така че трябва да бъдем много умни, когато мислим и решаваме къде да вложим нашиите усилия и нашите мечти.

Когато извършваме действия за оцеляване или за покриване на определени минимуми, разбира се, тези теми изобщо не могат да се поставят. Но когато условията на живот ни го позволяват и се опитваме да осъществяваме по-амбициозни проекти, които се отдалечават от най-базисната част на живота и които ни носят личностно израстване и едно много по-интересно развитие, трябва да правим неща, които са истински свързани със самите нас и с онова, което ни прави щастливи.

Има много начини за постигане на успех или на провал, но мисля, че в крайна сметка, е много по-добре да се провалиш с нещо, което те прави щастлив, отколкото да имаш успех в нещо, което хич не те интересува и което не означава нищо за тебе.

Когато преодолявам последния етап от експедицията и се потяг на нищожните тридесет километра, които ми оставаха, за да стъпя на Южния географски полюс, отново се убедих в чувството, което ме съпровождаше от началото на това приключение: аз бях щастлив.

Усещането да си истински свързан с онова, което желаеш да сториш и да мислиш, и да забелязваш, че си сполучил в залога си да откриеш определена доза щастие в дадено начинание, доставя забележителна енергия и самочувствие.

Всеки път ми става все по-ясно, че макар и в много случаи да нямаме друг начин, освен да работим каквото можем, никога не трябва да преставаме да търсим и да се стремим към онова, което действително желаем. В крайна сметка онова, което ще ни донесе щастие в същност не ще бъде успехът, а обратно – тъкмо щастието ще ни отведе при него.

БЕЛЕЖКИ В КРАЯ:

*Трябва да си винаги наясно с нещата в момента, в който те се случват.

*Препятствията допринасят за увеличаване на стойността на онова, което преживяваш.

*Трябва да съгласуваме това, което планираме, с онова, което наистина искаме да направим.

*Трябва да извършваме неща, които да са наистина свързани с нас самите и с онова, което ни прави щастливи.

*Много по-добре е да пропаднеш в нещо, което те прави щастлив, отколкото да имаш успех, което изобщо не те интересува.

*Усещането, че наистина си свър

IN MEMORIAM

ДУМИ ЗА ПРИЯТЕЛЯ И ПИСАТЕЛЯ

Бардът на епиграмната лаконичност **Николай ЧОНЕВ** ни напусна. С присъхулната маска на Сатир слезе в тунела на преходността и не успя да му кажа нищо от рупора на общия спомен, който бяхме изживели, защото раковината на гласа ми беше оствъргана, за да оцеля. Контактите ни бяха бележки в блокови листчета за "чуваемост", четеши да ме разбере. Оставам на перона, а той предприе да продължи диалога си с вечността, която малцина обявяват, несъгласни с представата за кратна земност. Като своя събрат Радой Ралин те остават тук на Земята чрез писанията, чрез творбите и почерка на индивидуалността си, с естетиката на възгледите и поради капризната придиличност на жанра. Обагриха ги чрез различността, за да се отличат, без да се противопоставят. Усвоил лаконичната форма на тълкуването, Пегаса тегли метафоричната тежест от моженето им. Да останеш като "драскотина в паметта" на другите е заслуга не само на Бога, а и свой принос, с който си спомогнал да те реализира. Ще ни връща към себе си, препочитайки го чрез словесността на написаното, като намерение срещу "хуманистични" илюзии на социалистическия илюзионизъм, в който се дълъгахме, че живеем. Животствахме, докато децата ни битуваха в чуждоземско, но поне престанахме да се примирияваме в таляна на навика. Стига ли ни да не се надлъгваме, да не лъжем истински в името на кърпежа по дупките на добруването. Истината зад тенекиения глас на перфидността е тъжна, откровението и признанието идват късно, за да ни примирият и умиrottворят. Знам, че той ме чака в някоя Хопкинсова дупка да допиеш райската бира, която е заръчал. Нека паметта на Земята те пречисти и нека Бог да прости!

Последно сбогом, Приятелю...
АМИН!

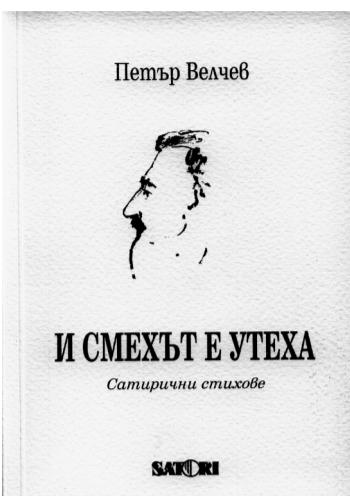

Спомен за Петър СОФРОНИЕВ

"Обичайте спомените си. Такива, какви то са. И не съжалявайте, че те не са самото съвършенство. Припомните си първата целувка. Вие ли първи целунахте, вас ли ви целунаха?... И първата любов си припомните. Вие ли заобичахте, вас ли ви заподиха?... И от сичко това светът наоколо е станал по-светъл, нежен и ласкав. Ако това не ви се е случило, не е късно да опитате. Ще ви остане един хубав спомен."

Петър СОФРОНИЕВ

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

Петър ВЕЛЧЕВ

КЪМ ЧИТАТЕЛИТЕ

Не, не съчиням епиграми,
просто разсъждавам си на глас.
Този свят пращи от мелодрами,
а пък аз римувам ги завчас.
Ако оцелеят в паметта ми,
и... при случай, ги споделям с вас.

КОЕ НАЙ-МНОГО ХАПЕ

През лятото мухите,
през есента осите,
през зимата бълхите,
през пролетта - Жените.

ЕДИН ПИСАТЕЛ МИ КАЗВАШЕ:

Не се терзай дали ще те четат,
четат и препрочитат –
но нека хонорар ти начетат,
сиреч да те почитат.

УВИ!

Нощ за любов, за дързост,
нощ лунна!
Но вече сте на възраст
bastunata...

НА СТОЯН БАКЪРДЖИЕВ

Преводач на поемата
„Витязът в тигрова кожа“

В сред стихове и всред стихии,
стои той в творчески екстаз –
последен внук на бакърджии
и пръв потомък на витяз.

НА ЧАВДАР ДОБРЕВ

Автор на книгата "Еретичният Ерос"

Като ямболец чист –
анархист, модернист,
смесва той еретичния Ерос
с еротичната ерес,
а е всъщност марксист.

БЪЛГАРАН Е ГАЛАНТ

Макар нощта да не е лунна,
целувам Ви ръка, мадам!
И друго мога да целуна,
а после – както аз си знам.

АБСУРДЪТ

Горкото земно кълбо
абсурдно все се търкала –
на запад чакат Годо,
на изток гонят Михаля.

НЕВИДИМИТЕ

Кузман КРЪСТЕВ

- изрече на един дъх малкият и застана мирно.

- А сега де! Нали си невидим бе, наборе? - захили се самодоволно съседът и очите му зад очилата заискряха. – Как те намери внукът?

- Внучето е друго – повиши глас дядо Златко. – С него живеем в един дом. То ме обича. Гледа ме с чисти очи, искрено, по детски.

- Не се кахъри. Прав си, като казваш, че ние, старите хора, сме невидими – съгласи се най-сетне дядо Милчо и понамести очилата си.

Старецът даде един лев на детето и заръча:

- Толкова, повече пари нямам. Пък и не бива да ядеш голям сладолед заради гърлото, нали?

Като постигна разбирателство по въпроса, че старите хора са невидими, двамата събеседници подеха дебатите говорчivo:

- Не само на улицата, ами и у дома сме невидими - продължи разговора дядо Златко. – Ще помоля дъщерята да ми сготви каварма, а тя: „Добре, добре!“ И толкоз. Веднага ме забравя. Отново ставам незабележим.

- У дома е същото – допълни в съгласие и дядо Милчо. - Чувам снахата да казва: „Татко, върви да купиш хляб и кисело мяко!“ А синът: „На връщане да вземеш вестника!“ Сякаш говорят не на мен, а на полилея. Очаквам някой ден да ме попитат: „Хей, невидимият, тук ли си?“

- Това е положението - прошепна съзжен глас дядо Златко. - Като че ли добрите хора свършиха - и навън, и у дома.

- Щом изчезне уважението, наборе, кое ще ни радва нас старите хора? – попита дядо Милчо.

- Знам ли? Все се надявам поне на добра дума...

- Че коя е тя? – приплака дядо Милчо.

- Моите хора не проявяват никаква тактичност към мен!

- Защото считат, че тактът съществува само в музиката!

Позасмяха се на сполучливото сравнение и като помълчаха малко, дядо Милчо добави насырчително:

- Е, има един ден в месеца, когато със сигурност ставаме видими и значими!

- Кога е той? - учуди се дядо Златко.

- Не се ли сещаш? Денят, в който се ползваме с почит и уважение.

- Припомни ми де!

- Дето ни духат стола, на който сядаме.

- Кажи го този пусти ден, най-сетне!

- Ами днешния!

Дядо Златко се плесна по челото и извика:

- Вярно бее! Как забравих, че на тази дата получаваме пенсийте! Да вървим, наборе!

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ

тел: 042/649-110 , 042/980-088, GSM 0888790135

Редактори: Румен СТОЯНОВ 02/8247956

Красимира БОЖАНОВА 0889 486812

Издател: НЧ "Даскал Петър Иванов"

e-mail: lit_glas@abv.bg

Интернет страница: literaturenglas.com

IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF

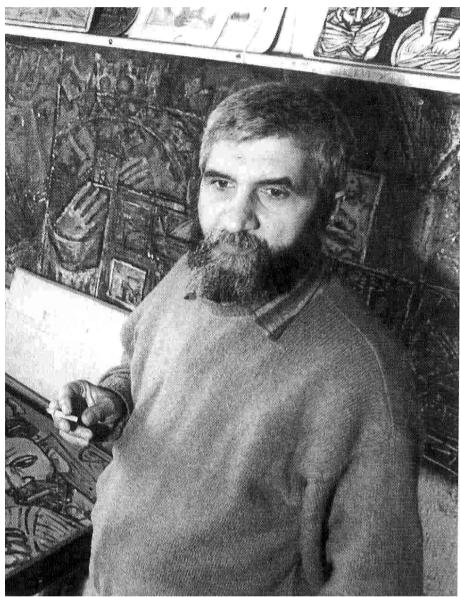
УниКредит Булбанк Стара Загора

Печат: "ЛИТЕРА ПРИНТ" АД - Стара Загора

Не се връщат и не се редактират материали!

Аbonament - само в редакцията

70 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА БЕЛИН МАРТИНОВ

Белин МАРТИНОВ

Прозрачно платно

Фея приказна видях —
може би сънувам?
Бързам с четка — със замах
да я нарисувам.

Махнах дрехите
и пълт
бяла се показва.
Фонът в синьо и брилянт
лекичко намазах.

Фигурата оживя,
свалим ѝ корсака.
Чудно нещо е сънят —
тръгваме край плажа.

Новината полетя —
всички гарги скачат!
Вещици пищят край мен,
бягат по паважа...

Сън сънувах през нощта,
през деня рисувах.
Чудна дама в сън видях,
чуден образ
с цветен мирис.

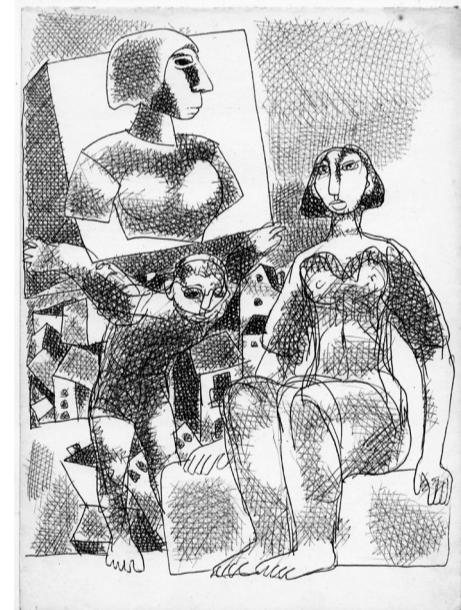
Гарги, уроди край мен,
скачат пред статива.
Скачат, гонят радостта —
от изкуство
не разбират!

Стара Загора е като магьосник, винаги може да извади от ръкава си поет, недооценен от времето. И ето че след Минчо Стоилов и Иван Паракшевов дойде ред до странния и неформален Белин Мартинов (1945-2001). За разлика от първите двама Белин не е публикувал, не е издавал книга. Това са стихове, извадени наистина от "чекмеджето". За съжаление авторът не е сред живите, но известността му като художник, найдобрия рисувач у нас, според изкуствоведа доц. Марин Добрев, отдавна е напуснала границите ни. Има много общо между рисуването на Белин и писането му - една експресия, задъханост, накъсаност на фразите, метафоричност, втори план... Той е писал и рисувал енергично, усещайки по неведоми пътища, че земното му време изтича.

По повод 70 години от рождението на Белин се подготвя негова изложба на "Шипка" 6 - София. В Стара Загора пак по този повод миналата година по това време в зала "Байер" беше открита изложба "Белин Мартинов и приятели". В нея участваха и художници-студенти, и наистина приятели, все известни имена: проф. Георги Чапкънов, проф. Богомил Николов, Иван Газдов, проф. Емил Николов, Жанет Стоянова, Иван Белчев, проф. Иван Димов, проф. Митко Динев, Михаил Косев, Теодоси Антонов, проф. Тома Върбанов, Христо Михайлов... Това още веднъж говори за значимостта на Белин като художник.

Йордан АТАНАСОВ

Покана за танц

През тези черни зимни дни
скръбта сърцето ми взриви.
Не искам вече да мълча —
ще пея, няма да стои!

Припев: Подай ми малко крепдишин,
дай, булка, тъньк черен креп!
О, дай ми, дай ми крепдишин!
Дай малко тъньк черен плат!

Хармониката разтегни —
в нощта дочувам тъжен зов
и спомен за щастливи дни,
забравен смях, сълзи, любов...

Щом свърши тоз кошмарен сън
след миг — ще го забравя!
Трещят колите пак навън —
продухване - съвсем до край
ще трябва да направя!

Ужасно дълга зимна нощ.
Какъв безкраен ритуал!
Омразна гостенка до нас
подгответи ни прощален бал.

Припев: О дай ми, дай ми крепдишин!
Подай ми нож и тъмен плат!

Мъгла над града

Над Милано синкав дим се вдига.
Над Милано носят се мъгли.
Днес на Ернесто бандата пристига.
Оттук - във Мексико ще ходят със коли.

Нощес заминаха в курортта Чатануга.
Там чакаха ги блъскави жени.
Прегърнаха ги джоровете! / луди,
и сводници им носят куп пари.

А над Милано стеле се мъглата.
Един прозорец блесва във нощта.
Един добър човек остана без заплата.
Магьосник накити стопява над пещта.

Белин МАРТИНОВ, Рисунки

Антонио МИРАНДА

ЖЕНИТБАТА

Младоженецът дойде на кон.
Нямаше родственици в околността.
Получи момичето след богослужбата
(тайство пред олтара)
съкаш някой получава пратка
и го закрепи

върху задницата на жвотното
за неудобното пътуване с ридания.

Видях го като вързоп,
който сега ще трябва да изхранва
и употребя като съпруга.

Тя почувства сериозността
на заточението си.

СБОГОМ

За Педро Алмодовар

Нека да е с брадва.
Предпочитам гладко острие
прост чук
в удар състрадателен.
С думи, не.
Те раняват много повече
проникват
още по-дълбоко.
Никакви извинения
и обяснения.
С един само удар
точен
окончателен.
Ако не,
излез в безмълвие.
Угаси лампата.

(Лаура П.)

ТВОИТЕ ДРЕХИ

Твоите дрехи
в мята дрешник
имат по-голяма близост
отколкото нашите тела в леглото.
Някакво притъркане или
услада мека и студена
на изпружени тела
докосване, долепване
при туряне и махане по закачалки.
Една до друга стоят рокли
голи, твои, сурови
съкаш останки са от щастие.
Може би ради молепсаност
съседство
незаситимост, овкусеност
предвестие, отсъствие.
Дрехи от теб съблечени
празни, сдържани
формите запазили
на твойта свобода.
Известен фетишизъм
на изоставеност
останки от пот
и благоухание, гънки
кой знае, петна.
Посещавам твоите дрехи
с ноздрите ми
с пръстите
самотни.
Повърхности от кадифе
преосмислени чорапи
размесени из сutiени
и вратовръзки в чекмеджето
клещи, напръстници
презервативи
в състояние на омесеност
бездействие.
Липсват копчета
джобове
пламенни желания
отминали
отложени.

Превод: Румен СТОЯНОВ